

Debatt:
Alternativ pedagogikk?
Bare når det passer oss...

SIDE 38

Portrettet:
Rådgiver og internatleder
Britt Jorun Vestengen

SIDE 4

FOLKEHØGSKOLEN

#2 – 2010 – ÅRGANG 106

Tema:
Dannelsesoppdraget
i folkehøgskolen

Hvor er kildene til danning i vår tid?

Pål Breivik skriver om danning i lys
av The Wire og Sopranos

SIDE 7

FOLKEHØGSKOLEN

UTGITT AV NORSK FOLKEHØGSKOLELAG

Redaktør:
Øyvind Krabberød
ok@folkehogskole.no
mob. 986 27 439

Journalist:
Jorunn Sørlie Larsen
jorunn@folkehogskole.no
mob. 984 777 16

Send ros og ris til:
redaktor@folkehogskole.no

Kommer ut med 5 nr. pr. år
Frist for innlevering av stoff: Den 15. i måneden før
utgivelse, som er 15. februar, april, juni, september
og november. Stoff meldes i god tid før deadline.

ISSN 0333-0206

Design: Skin Designstudio
Forsidefoto: Fra The Wire
Produksjon/trykk: Østfold trykkeri
Papir: Amber Graphic

Abonnement: Kr. 300
Annonser: 1/4-side: 2.100 kr,
1/2-side: 4.100 kr og helside: 8.000 kr

NORSK FOLKEHØGSKOLELAG
Øvre Vollgate 13, PB 420 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf.: 22 4743 00
Fax: 22 47 43 01
Bankgiro: 8101.34.46466

nf@folkehogskole.no

Leder: Lars Sigve Meling
4352 Kleppe
lars.sigve@folkehogskole.no
Tlf.: 920 29 537

Nestleder: Erika Alnæs
Hardanger folkehøgskule
5781 Lofthus

Styremedlem: Turid S. Haaland
Vefsn folkehøgskole
8665 Mosjøen

Styremedlem: Britt Soot
Follo folkehøgskole
1540 Vestby

Styremedlem: Tore Haltli
Sund folkehøgskole
7670 Inderøy

1. varamedlem: Marit Nordholmen
Skogn folkehøgskole
7620 Skogn

Daglig leder: Knut Simble
knut@folkehogskole.no
Tlf.: 69 14 44 63
97 42 89 79

INFORMASJONSKONTORET
FOR FOLKEHØGSKOLEN
Øvre Vollgate 13, PB 420 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf.: 22 47 43 00
Fax: 22 47 43 01
Bankgiro: 1609.13.12135
if@folkehogskole.no

Daglig leder: Dorte Birch
dorte@folkehogskole.no

26

Danningsoppdraget i folkehøgskolen, leder	2
Portrettet, rådgiver og internatleder	4
Tema: Dannelsesoppdraget i folkehøgskolen	7
Street-dannelse	7
Fellesfag og danning	10
Folkehøgskolen og dannelsen	12
Dyrker det uforutsigbare	17
Reset før nytt skoleår	19
Landet rundt	20
May-Evy Bakken skriver om danning	22
Stafetten – Møre Folkehøgskule	26
Inspektørmøtet	28
Alle folkehøgkolene på Facebook	30
Bøker – biografi om Olav Aukrust	32
Utstilling, John Cage på Høvikodden	36
Debatt – utvisning av elever	38
Kalender	41
IU. Flerkulturell deltakelse i folkehøgskolen	42
PUF	43
NF. Vervekampanje	44
Baksiden – Kyrre Goksøyr	46

Danningsoppdraget i folkehøgskolen

Med ujevne mellomrom kommer det kommentarer på folkehøgskolens innhold. Folkehøgskolekatalogen «ser ut som en reisebrosjyre» og folkehøgskole er all verdens ekstremsport og selvrealisering. Fra skolene høres i blant at det er vanskelig å få til fellesfag, og lørdagsseminar må stort sett legges opp som praktiske stunt og delvis valgfritt for å få med elevene. Men er dette egentlig hele sannheten?

Vi kommer liten vei med å sette ulike fag og linjer opp mot hverandre – gjøre det ene mer høyverdig enn det andre. Betydelig viktigere må det være å se på hva skolen gjør som helhet. Hva vil vi med folkehøgskolen, og hva skal til for å nå målsettingene? Kanskje det er mulig å se gjennom tåken en antydning til vei i det vi kan kalle frilynt folkehøgskole i vår tid. Etter Folkehøgskoleloven skal vi drive med allmenndanning og folkeopplysning. Hva innebærer så det?

Det moderne, helhetlige dannelsesbegrepet står for menneskenes livslange utviklingsprosess, hvor vi utvider våre åndelige, kulturelle og praktiske ferdigheter og vår personlige og sosiale kompetanse. I følge filosofen Ellen Key er dannelsen det vi sitter igjen med etter vi har glemt det vi har lært. Mye av verdien i folkehøgskoleåret ligger antakelig i dette «andre». Men kommer det av seg selv? Vi har i dette nummeret av Folkehøgskolen utfordret en del skribenter til å reflektere rundt dannelsesoppdraget i skoleslaget – i vår tid.

Vi er overbevist om at det kan legges til rette for flotte arenaer for danning i folkehøgskolen, men ikke alt kommer av seg selv. Hva vil det føre til på sikt at det er ikke lenger nødvendig med pedagogisk utdanning for å jobbe i folkehøgskolen? Kanskje mer enn noensinne er det behov for å jobbe med metoder i undervisningen. Det ser ut til at det ikke lenger bare er å formidle et budskap fra kateteret, også metodene må være i takt med tiden. Til syvende og sist ligger nøkkelen i om skolen, læreren og personalet har noe på hjertet.

Etter en rask gjennomgang av folkehøgskolekatalogen er det vanskelig å få øye på noen presentasjon av målsettinger, fellesfag, prosjekter, men disse oppslagene er kanskje mer som annonser å regne. Folkehøgskolen skal være forsiktig med å framstå bare som en leverandør av opplevelser (selv om vi vet elevene får med seg mye av «det andre»). I dansk presse var det for noen år siden store oppslag rundt bruk av skattepenger til tilbud av type golfkurs. Det ble en svært belastende periode for dansk højskole. Vi lever farlig også i Norge om vi ikke leverer på området danning, allmenndanning og folkeopplysning. Heldigvis er det ikke noe fasitsvar på hva dette innebærer i vår tid. Men det er viktig at vi stadig holder oppe en bevissthet om hva oppdraget vårt er, det må ligge i bunnen for arbeidet vårt i folkehøgskolen.

ØYVIND KRABBERØD

Omdømmebygging

Hvor er det blitt av alle de negative mytene om folkehøgskolen?

Det unyttige avslappende friåret som få rådgivere turde å anbefale?

Skolen for de skoletrøtte og for dem som så et år på folkehøgskolen som siste alternativ?

Hvor er det blitt av det bortkastede året med stearinlys og visesang?

Folkehøgskolen står i dag fram som et seriøst og attraktivt alternativ, et viktig modningsår før en tar fatt på høyere studier, et løft rent personlig – både faglig og sosialt. Elevene som i dag søker folkehøgskolen gjør det stort sett som eneste valg – de har folkehøgskolen som førsteprioritet.

Flere og flere av elevene oppgir at lærere og rådgivere var viktige pådrivere for at de søkte, og aksepten hos foreldrene om at dette er en god investering er stadig voksende.

Mange år med nitid arbeid ute på skolene, kanskje mest på det faglige området, begynner å bære frukter. Et godt differensiert faglig tilbud på alle plan er en forutsetning for å bli tatt seriøst som skole og en like klar forutsetning for å få til gode dannelsingsprosesser med elevene.

Elevene strømmer til skolene våre som aldri før – pr. 1 mars i år hadde vi en økning på 20%. Når vi så tar med fjorårets løft på 10% ser vi at skoleslaget er i vinden som aldri før. Da er det selvsagt også viktig i en slik medgangsbølge, å rendyrke de verdier og ideer som ligger til grunn for skoleslaget. Ta oss tid til de viktige debattene og sørg for at hverdagen stemmer overens med festtalene.

Lykke til med dette viktige arbeidet og med elevopptaket foran neste skoleår.

LARS SIGVE MELING
LEDER I NORSK FOLKEHØGSKOLELAG

Rådgiver og internatleder

– Jeg gleder meg hver dag til å gå på jobb, sier Britt Jorun Vestengen ved Vestoppland folkehøgskole.

TEKST OG FOTO: JORUNN SØRLIE LARSEN

47-åringen fra Lunner på Hadeland begynte å jobbe på Vestoppland i 2002. Tidligere har hun jobbet med psykisk utviklingshemmede, på barne- og ungdomsinstitusjon og i barnevernet.

Flere elever med spesielle behov

– Hvordan har innholdet i stillingen din forandret seg de siste årene?

– Nå er det flere som trenger mer tilrettelegging og oppfølging i hverdagen for å klare å fullføre året enn da jeg begynte å jobbe på folkehøgskolen, sier hun.

Hun mener at de kan se det i en del av søknadene.

– Mange som allerede er inne i hjelpeapparatet blir anbefalt å søke folkehøgskole. Men de er ikke klare for den sosialiseringprosessen som trengs på folkehøgskole. Mange har et urealistisk bilde av et år på folkehøgskole, for det kreves mye å bo med 90 personer rundt seg.

Men vi har ikke mange som slutter. Vi prøver å få de gjennom året og sy sammen spesielle opplegg og vi har et godt samarbeid med leger og dagpsykiatrisk senter i nærheten av folkehøgskolen.

«Jeg tror vi alle har en overlevelseskraft som trår inn når vi virkelig trenger det»

– De fleste med spesielle behov vet vi ingen ting om før de kommer. Mange har gode søknader: Der de skal skrive sine sterke og svake sider, ser de ut som ressurssterk ungdom, men de har mye bagasje med seg, sier Britt Jorun.

Sønnen tok sitt eget liv

Hun har selv en tøff periode bak seg. En av hennes tre sønner tok for snart to år siden sitt eget liv.

– Espen var et stort idrettstalent og drev med skiskytting. Etter en skade i militæret flytta han hjem og kunne ikke fortsette med idretten.

Han kom inn i et rus- og voldsmiljø som det var vanskelig å komme ut av.

– Det var helt forferdelig å oppleve, det var grusomt å ikke ha noe å stille opp med, det holdt ikke å være mor. Rusmiljøet er mye sterkere. Jeg satt på han som en klegg, jeg oppsøkte miljøene og henta han hjem til han til slutt fant ut at han ville ut av det, sier Britt Jorun.

Espen greide å bli rusfri igjen, han trente seg opp fysisk og psykisk, fikk seg en bra jobb i Oslo og fikk kjæreste. Men det kriminelle rusmiljøet han hadde vært en del av ga han aldri fred. Det førte til at han tok en overdose til slutt, han orka ikke mer.

– Hvordan går man videre etter å ha mista sønnen sin på den måten?

– Jeg har vært privilegert med et godt nettverk og gode venner. Jeg har en god jobb, gode kolleger og det har utrolig mye å si. Det som utgjør den store forskjellen er å se meningen i å fortsette. Jeg har to andre sønner, så jeg må ha fokuset der, selv om jeg har Espen med meg hele tida. Jeg tror vi alle har en overlevelseskraft som trår inn når vi virkelig trenger det, sier hun ettertenksomt.

Den lille forskjellen

– Hva tror du er folkehøgskolens største utfordring?

– Det tror jeg er å formidle ut hva folkehøgskole er. Vi på Vestoppland har hatt lite kontakt med bygdefolket. Men i vinter har en jentegruppe på skolen arrangert loppemarked og det ble en kjempesuksess. Folk fra bygda som aldri har vært på folkehøgskolen kom.

Hun mener det er viktig at bygda får se hva som skjer på folkehøgskolen.

– Folk satt og drakk kaffe mens jentene snakka om elevtilværelsen. Vi fikk inn 12000 kroner som gikk til Redd Barna på Haiti. Det er viktig å få lokalsamfunnet inn på skolen. Vi må tilpasse oss bygda og arrangere ting som folk vil komme på.

Vestoppland folkehøgskole har linjefagene Aikido (japansk kampkunst), Martial Arts og Zen, helse og helhet og yoga

– Tidligere hadde vi ganske like mennesketyper som elever. Men de siste fem-seks årene har det blitt en større variasjon blant elevene og det tror jeg er sunt.

– Hvilke ønsker har du for folkehøgskolen framover?

– Jeg tror folkehøgskole blir enda viktigere for mange unge. Mange kommer fra en kaotisk oppvekst med brutte relasjoner. Mange elever som kommer til meg har aldri fullført noe. Å se at de greier å fullføre et år på folkehøgskole er veldig flott. Vi som jobber på folkehøgskole kan være med å gjøre den lille forskjellen, sier Britt Jorun.

Hun mener folkehøgskole har en unik posisjon sammenlignet med andre skoler.

– Vi jobber ut fra en helhetlig tanke. Vi ser hvert enkelt menneske og elevene blir ikke målt ut fra én type ferdighet. Det er mer greit å være forskjellig. Og jeg er kjempeprivilegert som får jobbe med ungdom. Man holder seg ung og barnslig og det har jeg lyst til å fortsette med, sier Britt Jorun og ler.

«Vi som jobber på folkehøgskole kan være med å gjøre den lille forskjellen»

Street-dannelse.

Ibsen ut – The Wire og The Sopranos inn

Hvor er kildene til danning i vår tid? Kan det også være noe å hente i det vi mer tenker på som populærkultur? Vi har utfordret Pål Breivik til å skrive om danning i lys av TV-seriene The Wire og Sopranos.

PÅL BREIVIK, OSLO RØDE KORS

Titteskapsteater er for de fleste menn og kvinner i gata forbundet med Ibsen, gjerne Villanden og teater som vi har fått høre ristet publikum med sin realisme. Det var da. Nå – ja, nå i vår tid – har vi kanskje fått et nytt fenomen som i den grad det er mulig rister i publikummet. Er The Sopranos og The Wire det nærmeste vi kommer geniskapt litteratur, bare i TV-mediet form? Har disse seriene noe med Dannelse å gjøre?

Skammekroken

Skulle du være i den uheldige situasjon at du ikke har sett disse seriene fra HBO (Home Box Office, en amerikansk betal-TV-leverandør), da burde skammekroken stå klar for deg. Avisen The Guardian og flere internasjonale meningsbærere hevder med (velplassert) tyngde at dette er det beste som er laget for TV. Dette er Litteratur på TV. Holder du fremdeles på med analyse av Villanden i mentale friminutt – ja så ta turen til Platekompaniet nå. 200 spenn for den første sesongen. Om Dannelse i det moderne Norge skal ha en samling «obligatoriske» kulturopplevelser, slik du kanskje sa til elevene at de fire store norske forfatterene burde være – for å ikke snakke om de fire store i Norsk Rock – jo så vil jeg gjerne risse inn The Wire og The Sopranos (i blod, om mulig) på den lista. Truth be told.

«In an age of trashy entertainment, *The Wire* stands out as the greatest programme ever produced for American television»

THE GUARDIAN

Gyldig grunn?

Skulle du ha en gyldig grunn for ikke å ha investert tiden din i disse seriene – så skal jeg fortelle kort hva det handler om. The Wire kan ved første øyekast se ut som en politiserie. Det helt spesielle er at historien fortelles fra både politiets og de kriminelles side. Og det gode og onde er representert i rikt monn på begge sider. Serien foregår i Baltimore, en av mange industribyer i forfall i USA, og plukker fra hverandre media, politikk, narkotikahandel på gata og disse sine forgreininger til de høyere samfunnslag. En sesong er viet skolesystemet – og nettopp dannelse. Et gjennomgående tema er dette med å være tro mot egne verdier. Og hvor stort er beløpet,

anerkjennelsen eller makten som skal til før du gir avkall på disse verdiene? Når bør du gi avkall på dem? Bør du det?

Sopranos, enda mer kjent, skildrer en helt vanlig mafiaboss' hverdagsutfordringer. Bakteppet er et avskyelig miljø der drap, svik og tortur er en del av arbeidsdagen. Men selv der ikke uten kjærlighet til kolleger, familie og med sine komplekse regler. En egen form for dannelse vi bare kan undres over fra utsiden. Tony Sopranos, selve bossen, leder av panikkangst og oppsøker psykiater. Noe de aller fleste ville måttet gjort med den oppveksten, med den moren og de kravene i yrkeslivet. Terapien som integrert del av handlingen gir oss en indre metahandling i samspill med det som også skjer. Etter en tid sammen med New Jersey-familien, vil du ta deg selv i å være glad i yrkesmordere, horebukker og sosiopater. Ikke kan du lastes heller – I boken *The Psychology of The Sopranos*, kan psykolog og forfatter Glen O. Gabbard fortelle mye om familieverdiene Tony Soprano står for, om forventninger til de to barna hans og hvordan mafiabossen reagerer på hverdagslivet. Ikke alt er galskap heller. Tony er en kjærlig far og ektemann. På sitt høyeste foran nesten 14,5 millioner amerikanske seere.

«..the richest achievement in the history of television»

THE NEW YORKER

Jeg bør legge til at begge er laget av HBO. Disse lever av å selge innhold til nettverkene – ikke av å selge seere til annonsører. Det banale fakta at du i disse seriene kan høre gjentatte *fuck, shit, slut, bitch* – uten at det må betales millioner av dollar i bøter – det er kanskje også essensen i de fantastiske skildringene som gang etter gang kommer fra HBO. Hvis du ikke kan skildre ekstremitetene av kjærlighet, i mange tilfeller kjent som sex – eller det motsatte, tortur og drap, hvordan skal du da kunne skildre noe som helst utenom hvermannnsens valg av mønster på sokkene? Denne kapitalistiske sensuren som har fått vokse frem i USA, må være den største kulturelle bjørnetjensen i vår tid. En deilig tilleggssopplysning kan være at fire kanalnettverk avviste The Sopranos før David Chase og de øvrige serieskaperene kom til HBO.

Så hva har dette med deg å gjøre?

I sesong fire av the Wire får vi møte fire unge mennesker, basert på reelle bekjentskap en av serieskaperene har bak seg i Baltimore. Vi ser dem vokse, håpe og bli skuffet. De går i retninger som enten ender i tragedie, eller på en

merkelig måte sosial overlevelse. Den delvis håpløse politimannen Prez er i denne sesongen lærer for tenåringene. Han blir pulverisert, vokser og ender langt over grensene for personlig engasjement. Litt som en folkehøgskolelærer får kjenne i sitt samspill med faglig og personlig utvikling.

Sesongen har det treffende navnet *No corner left behind*, et ballespark til Bush-administrasjonens *No children left behind*-doktrine. En handlingsplan med fokus på bonusordninger etter dokumenterte resultater på skole-, lærer- og elevnivå. Kanskje det stikk motsatte av skolesystemet du selv er en del av. En slik tankegang, gjør ofte at statistikkene blir det styrende – dette ser vi blir behandlet i nesten samtlige sesonger av serien. Hvordan det går prestisje i systemer og mennesker på bekostning av politiarbeid, politikk, journalistikk og undervisning. Å tørre å stå opp imot disse mekanismene – det er dannelse det.

«No one wins. One side just loses more slowly»

PREZ

I dette bladet du nå holder i hånden, brukes det mye blekk på å fange dannelsesbegrepet. Det er nesten synd ikke Dannelsen er et vesen man kunne ta bilde av, eller fange i et bur – slik vi kunne se hva det er. Den ene formuleringen er mer beskrivende enn den andre, kategoriale eller ei, – men det synes alltid å mangle noe. I landskapets jakt på den fullstendig dekkende definisjonen av Dannelsen – overser vi kanskje det viktigste i å formidle dannelsen selv. Show, – don't tell. Dette prinsippet, kan nesten ikke tas lengre ut enn når manusforfattere får muligheten innenfor en slik TV-serie. Det er et tydelig trekk at de beste talentene og de største summene går FRA kino TIL TV. Tenk at de mest virtouse skildringene av vår samtid og vårt indre får 80–100 timer til rådighet. Og kanskje like mange hundre millioner kroner. I rette hender og hoder, blir det som de fire store forfatterene, i en enhet, på steroider. Mye steroider.

Og nettopp derfor kan nesten ikke et danningsinteressert menneske i vår tid og verden avskrive disse seriene.

THE WIRE

THE WIRE

The Wire er en amerikansk kriminalserie for fjernsyn der handlingen er lagt til Baltimore i Maryland hvor den også er produsert. Serien ble skapt, produsert, og i hovedsak skrevet av tidligere kriminaljournalist David Simon. Seriepremierer var på kabelskapet HBO 2. juni 2002. Ved avslutningen 9. mars 2008 var det produsert 60 episoder fordelt på fem sesonger. The Wire er blitt rost av kritikerene, og er ansett som en av tidenes beste TV-serier av mange. [Wikipedia]

SOPRANOS

Sopranos er en prisbelønnet amerikansk drama-serie som ble vist på TV i USA fra januar 1999 til juni 2007. Den ble skapt av David Chase, og ble vist på HBO i USA. Det ble totalt produsert 86 episoder og seks sesonger av serien. [Wikipedia]

Fellesfag og danning

På Hardanger Folkehøgskule er erfaringa (truleg som på mange andre folkehøgskular) at for elevane er fellesfaga mindre fengjande og ynskjeleg enn både linjefaga og valfaga. Tidlegare var fråværet påfallande større på tidspunkta med fellesfag på timeplanen. Var me dårlege pedagogar? Presenterte me faga feil? Skulle me krypa til korset og ta bort dei minst populære faga? Det var på tide å ta nokre greip!

AV ERIKA ALNÆS

faga, men me har òg eit ansvar for å gi næring til den delen av hovudet som syslar med teoretisk tenking og vurdering. I denne samanhengen tenkjer eg fortrinnsvis på fag som kan utfordra hjernecellene og gi grobotn for meir klare meininger, haldningar og forståing av røynda. Desse faga kjem hjå oss som 2–4-dagars prosjekt (kulturprosjekt og kommunikasjonsprosjekt) og 1- eller 2-timars fag kvar veke.

På timeplanen står fellesfag som Allsong/kor, Folkedans, Skulens time, Vask, Internatmøte og Temafag på vekedagane. Det er ikkje til å leggja skjul på at det var temafaga som tidlegare var minst populære, trass i at me lærarane meinte at dei var høgst aktuelle, interessante og spennande.

Kinderegg

Som så mange andre skular har me prøvd og feila med ulike løysingar når det gjeld presentasjon og gjennomføring av faga våre. Etter ein lengre prosess (det er snakk om år...) med mykje utprøving, diskusjon og evaluering frå både elevane og lærarane, har me landa på ein modell som har gitt oss god Kinderegg-effekt når det gjeld temafaga:

- formidling av viktige fagområde
- fofnøgde elevar
- mindre fråvær

Løysinga vår vart å tenkja kva som gir best effekt hjå elevane når dei no fyrst må ha nokre bestemte fag: jo, – *variasjon og fridom til å velja*. Får elevane kjensla av å velja, er terskelen langt høgare for å verta misfornøgde enn om dei ikkje får høve til å velja. Me tilbyr difor fleire tema dei kan velja mellom, men alle faga er nokre me meiner er så viktige fag at me ynskjer dei skal ha med seg nokre av dei.

Hardanger Folkehøgskule tilbyr relativt praktiske linjefag. I inneverande skuleår har me linjene Klær & design, 2dimensjonalt-teikning-måling-foto, Idrett & friluftsliv, Friluftsliv, Jakt –med storvilt i sikte, og Hest. I tillegg til linjefaga har me sjølvsagt laurdagsseminar, prosjekt, fellesturar, fellesfag og valfag.

Fellesfag og danning

Allmenndanning, danning, utvikling, sosialisering, dialog, og positivt samspel er alle aktuelle område som vert dekkja av pedagogisk og sosialpedagogisk arbeid i folkehøgskulen. Det går igjen i arbeidet med linjefaga, men òg i dei andre faga og opplegga våre.

Me ynskjer å gi elevane ein del felles fag/tema som kan koplast til danning og som me ser på som særskilte viktige i samband med allmenndanning og personleg og sosial utvikling. Mykje kan me oppnå gjennom dei praktiske

Organisering

Skuleåret deler me inn i tre bolkar. Elevane skal dermed velja tre tema dei skal ha to timar i veka i løpet av året. I inneverande år kunne dei velja mellom Menneske og natur, Pedagogikk, På jakt i bokhylla, Etikk, Kreativ skriving, Menneskerettar, Bærekraft, Presentasjons-teknikk, Dei store spørsmåla, – og ei redningsplanke for nokon: Fysisk (leik, spel, samspel). Etter at elevane hadde valt, viste det seg at faget Dei store spørsmåla ikkje fekk nok elevar, men Menneske og natur fekk så mange at det vart to grupper. I og med det var same læraren som hadde desse to faga, løyste det seg greitt.

Mellom kvar bolk har me eit to-timars opplegg med heile elevflokken samla. Då har me opplegg som går på gruppedynamikk og haldningsskapande arbeid.

Elevane får ikkje velja når det gjeld Allsong/kor 1 time i veka, Folkedans 1 time annakvar veke og Skulens time 1 time annakvar veke. Dette er heller ikkje timar som elevane har «protestert» mot. Skulens time går på rundgang blant rektor som har flest, og nokre av lærarane. Denne timen har som overordna tema «Dette brenn eg for» og kan innebera Grundtvig, folkehøgskulen si historie, det å bu saman, psykisk helse, idealisme, danning, presentasjon av humanitære organisasjonar, m.m.

Innhald

Heilt kort om innhaldet i dei ulike temafaga:

Menneske og natur tek for seg korleis me tenkjer og forstår naturen, og korleis det påverkar handlemåten vår, jfr den økologiske krise. Elevane får innsikt i naturfolk sin filosofi om og sameksistens med naturen. Dette kan auka medvitnet rundt vår eiga naturforståing og evne til å sjå den i eit større perspektiv.

Pedagogikk skal gi elevane ei innføring i undervisnings- og oppdragingstiltak som kan gi gode læringsprosessar for tileigning av kunnskapar og ferdigheiter, haldningar, normer og verdiar, og for utvikling av våre ulike personlege sider. Koplinga oppdraging/undervisning og individ/samfunn er òg vesentleg.

På jakt i bokhylla har som mål å skapa leseglede og gjera elevane nyfikne på ulike former for litteratur. Litteratur, lesing, leseopplevingar og diskusjon er viktige stikkord. **Etikk** er eit diskusjonsfag spedd i faktakunnskap. Elevane vert stilt overfor ulike etiske dilemma for å utfordra og få fram meininger og haldningar hjå kvar enkelt. Både læraren og elevane førebur grundig tema før diskusjonane. Tema er aktiv dødshjelp, stamcelleforskning, dyrevern, innvandring, homofiles rett, nord/sør, dødsstraff, likestilling, adopsjon, m.m.

Kreativ skriving har som mål å letta prosessen med å gjera om tankar og kjensler til skrivne ord. Gjennom ulike teknikkar og metodar får elevane trening i proses-

sen, på same tid som dei får eit produkt, tekstane, dei kan dela med andre.

Menneskerettar tek føre seg menneskerettane som er nedfelt i ei rekke internasjonale erklæringar og konvensjonar. Elevane får gå inn i saker som er brot på dei internasjonale menneskerettane, og får høve til å følgja opp sakene gjennom underskriftskampanjar, brevskriving, m.m.

Presentasjonsteknikk går inn på korleis me presenterer oss sjølve i ulike situasjonar, og korleis me sjølv påverkar vår og andre si oppfatning av oss. Elevane lærer korleis dei kan påverka budskapet dei sender, alt etter korleis det er «pakka inn» gjennom kroppsspråk, ordval, måte å snakka på, o.l.. Slik vil dei òg auka forståinga for korleis andre framstår i ulike situasjonar.

Bærekraft har som mål å gjera elevane medvitne på korleis dei som enkeltindivid kan bidra til å ta vare på jorda vår på ein slik måte at dei vert handlekraftige (ikkje i tydinga «shopping», tvert om!) og ikkje likegyldige eller handlingslamma. Me ser både på globale sider og konkrete tiltak på individ- og skulenivå.

Dei store spørsmåla går føre seg ute i lavvoen med kaffikoking på bål og den gode samtalen i fokus. Innhaldet i samtalan kan minna om ei blanding av temafaga Bærekraft og Etikk, med fokus på livet i det store og heile.

Motførestellingar

Nokre innvendingar og spørsmål kan ein sjølvsagt retta mot modellen me ha landa på. Ein kan mellom anna spørja seg kor mykje me får gått i djupna med tema som går over berre 1/3 av skuleåret. Sjølv om eit tema er såpass kort, får me faktisk gått i djupna. Me sår òg ei interesse hjå elevane for å skaffa seg meir kunnskap om tema etter at undervisningsperioden er over. Lærarane er (endå meir) glødande motiverte og engasjerte når det er såpass kortvarige tema, og lagar til intensive, innhaldsrike og gode undervisningsopplegg. Sjølv om det er såkalla teoretiske tema (med unnatak av Fysisk), vert det sjølvsagt ikkje berre reine klassiske foredragstimar. Den pedagogiske fridomen vår kjem sjølvsagt til uttrykk i desse faga, òg. Det vert ein stor grad av elevdeltaking gjennom m.a. dialog, diskusjonar, og ved formidling og innhenting av kunnskap.

På Hardanger Folkehøgskule går diskusjonen og evalueringa rundt kva tema som er essensielle med tanke på forståing og formidling av ulike sider ved danning, og som eit tilskot til det andre fagtilbodet me har. Me har, og vil nok, skifta ut nokre av tema med jamne mellomrom, men det er vel òg noko av det me kan og bør: å utvikla oss til å verta ein endå betre folkehøgskule.

Folkehøgskolen og dannelsen

«Folkehøgskolens formål er å fremme allmenndanning og folkeopplysning,» heter det i folkehøgskolelovens § 2. Hva skal det bety for norske folkehøgskoler i dag?

AV INGE EIDSVÅG, NANSENSKOLEN

Folkelige grunntanker

Som inngang til mitt svar vil jeg dvele litt ved tankene til Christopher Bruun (1839–1920). Den steile presten som viet Knut Hamsun og gravla Henrik Ibsen, en av de få som var imot unionsoppløsningen med Sverige – og som visstnok var modell for Ibsens Brand. Men som også, bare 28 år gammel, grunnla den andre folkehøgskolen i Norge.

I mai 1870 sto Christopher Bruun fram i Studentersamfundet i Christiania med syv foredrag, som åtte år senere skulle bli den navngjetne boka *Folkelige Grundtanker*. Bruun åpner med å si at det er ut fra *mennesket* at enhver skole må begrunnes. Og han begynner med de små barna. Barnet har «en medfødt ret til at faa høre *sandhed*, og kun sandhed». Den som lyver for et barn, han «river rifter i dets fine sjæl. Han aander livets smitte ind i det».

Så fortsetter han med å spørre hvordan det står til med det åndelige liv i Norge? Svært dårlig! Åndslivet er import fra Europa. «Vi laaner og laaner alt som skal være til næring for vårt indre, og det vi har at give som vederlag, er for meget lidet at regne.» Med ett unntak: «Bjørnson og Ibsen har traadt frem.» I det ligger et løfte om en ny begynnelse.

Det er i dette perspektivet folkehøgskolene i Norge må sees. I dem ligger håpet om åndelig og nasjonal gjenfødelse. Formålet med disse skolene er ikke å formidle såkalt «nyttige kunnskaper», men utøve «aandelig paavirkning». Og aller viktigst: de unge skal meddeles «en ideell livsanskuelse».

Det er to hovedfag ved en folkehøyskole, sier Bruun. Det ene er «at tænke over livet», det andre er «historie». Flere hovedfag finnes ikke.

På samme måte som Bruun kraftfullt forsvaret det levende ords forvandlende kraft, like sterkt taler han om verdien av «det simple legemlige arbeide». Det tragiske

«Fokus skifter fra en felles folkelig og nasjonal dannelses gjennom fagene – til selv-dannelse ved å dyrke den enkeltes spesielle interesser»

er, sier han, at den europeiske dannelses er bygd på fritak fra kroppsarbeid. Bokmenneskene utvikler derfor «denne spinkle legemsbygning og disse tynde, løse, slakke muskler, som vi kjender saa alt for vel til». De får overanstrengte hjerner og «afblegede legemer». Den som i sin ungdom ikke lærer å spenne sin vilje, ikke lærer å overvinne seg selv, «han blir et bløddyr all sin dag».

Hånd i hånd med forakten for kroppsarbeid går tilbøyeligheten til «overdaadighed og nydelsessyge». Dette er den andre store samfunnssykdom, mener Bruun. «Den som kan holde lange foredrag om mad eller om moder, han kommer ikke let til at forstaa en god sag.»

Bruun går også til angrep på «den lærde skole». Pugging av latin og gresk er som «at øse sand i et sold». Det blir øvelser som nok kan trene hukommelsen og slipe forstanden så den kan kløve hår, men hva hjelper det med «sagførerskarpsindighed», hvis sjelen er tom?

Historieundervisningen er tørket inn til «en endeløs række med navne og årstal», og av religionsundervisningen blir det lite annet igjen enn «død udenadlæring». Elevene blir påført «kristendomsforkjølelse», sier presten Chr. Bruun.

Dersom vi skraper vekk Bruuns tidstypiske retorikk, blir noe fremdeles stående igjen. Også i dag trenger vi å bli minnet om at vi må ha «noget at leve for, noget at arbejde for, uafhængigt af egen fordel og egen ære.» Når vi i verdens rikeste land stadig øker vårt forbruk på bekostning av naturens bæreevne, fattige folk og framtidige generasjoner – da står Bruun der og minner oss om nødvendigheten av *nøysomhet*.

Det var et alvor over Christoopher Bruuns gjerning som gjør inntrykk. Når den forfinete Christiania-teologen kledte seg i rød toppelue og vadmelsklær, åt sild og syresupe til middags og rugmelsgraut til kvelds, da var det en radikalisme som må ha kostet mer enn å skrive en støtteartikkel for Emil Zola i *Dagbladet*. Kanskje tenkte han: Du skal ikke vite så inderlig vel, hva andre skal gjøre, men ikke du selv.

Folkehøgskolen i dag.

Selv om Chr. Bruun hevdet at folkehøgskolen bare hadde to hovedfag: «at tænke over livet» og «historie» – så vet vi at disse skolene alltid har hatt en tydelig faglig profil. Norsk, litteratur, historie, religion, samfunnsfag, naturfag og sang – det har vært folkehøgskolenes kanon.

I tiåret 1970–1980 får vi et brudd med denne dannelses-tradisjonen. *Valgfagene* kommer inn og får en stadig mer dominerende plass. Den enkelte elev kan fritt komponere sin egen timeplan ut fra egne interesser. Folkehøgskolens tradisjonelle fag mister mer og mer sin plass og posisjon. En annen instans overtar: *elevene selv*. Fokus skifter fra en felles folkelig og nasjonal dannelses gjennom fagene – til selvdannelse ved å dyrke den enkeltes spesielle interesser. Det snakkes ikke lenger om selvovervinnelse og selvfor-sakelse, men om selvrealisering. Elevene skal ikke lenger finne sin plass i et fellesskap med ansvar og forpliktelser. De skal finne seg selv. Vi får en overgang fra en fagsentrert til en elevsentrert pedagogikk.

En gjennomgang av de 78 norske folkehøyskolenes tilbud viser med all mulig tydelighet at selvrealiseringens evangelium i dag har seiret. I innledningen til hovedkatalogen for 2009–2010, som har den tidsriktige tittelen «Noe som passer for deg?», kan vi lese:

Ser du for deg et langbord fullt av fristende og spennende retter? Det er bare å forsyne seg, men det blir nesten i meste laget. Alle mulighetene, valget i seg selv, blir en utfordring. Du er ikke nødt til å velge det samme som foreldrene dine. Du skal skape ditt eget liv.

«Dannelse innebærer en opplæring til å reflektere»

«Et langbord fullt av fristende og spennende retter» – bildet passer som hånd i hanske til forbrukersamfunnet. Det som her sies om folkehøgskolen, kunne også ha vært sagt om kjøpesenteret: «Det er bare å forsyne seg, men det blir nesten i meste laget.» Elevene kan i dag velge mellom 300 forskjellige «retter», bl.a. Backpack Foto, FotoAction, Backcountry jibbing, Fitness, Kaffebar, Rocks'n Blocks, Twintip/Offroad/Sjøsport, Global extreme, osv. Det som tidligere var fritidsaktiviteter, er blitt fag i folkehøgskolen.

I dette rommet har tradisjonen liten eller ingen plass: «Du er ikke nødt til å velge det samme som foreldrene dine. Du skal skape ditt eget liv.» Blikket er vendt innover – mot seg selv – og mot framtida. Formidling av tradisjonen blir i beste fall irrelevant.

Et annet sted i folkehøgskolekatalogen kan vi lese:

Din tid er bare din. Sett av et år til det du har mest lyst til. Det du aller helst vil drive med, eller til og med noe du aldri hadde drømt om å gjøre. Det viktige er at det er noe som betyr noe for deg.

Er min tid virkelig bare min? Har ikke familie og venner også krav på litt av min tid? Eller kanskje også mennesker som trenger hjelp? Eller en truet natur? Er det ikke viktig at det jeg gjør også betyr noe for andre? Jo, det sies lenger ute i katalogen også noe om å «ta ansvar gjennom engasjement innen miljø og internasjonale spørsmål», men dette virker underordnet hovedbudskapet, som er *selvrealisering* og det å kunne gjøre det man har mest lyst til.

Folkehøgskolene i Norge må i dag stille seg dette spørsmålet: Hva bør vi kreve av et skoleslag som skal «fremme allmenndanning og folkeopplysning»? Finnes det et «folkehøgskolenes grunnpensum» som alle skoler bør forholde seg til? Jeg tror svaret vil avgjøre skoleslagets framtid i Norge.

«Utfordringen for folkehøgskolene i årene framover blir å leve i spennet mellom tradisjon og fornyelse»

Et program for dannelse

Et program for «allmenndanning og folkeopplysning» bør etter min mening hvile på minst fem pilarer:

- 1) *Kjenn deg selv.* Eller med Bruuns ord: «Tænk over livet.» Det er den gamle innskriften på Apollon-tempelet i Delfi: «Erkjenn deg selv.» Det er Ødipus' rop: «Jeg må finne ut hvem jeg er og hvor jeg kommer fra!» For å kjenne seg selv må en vite noe om den tradisjon en er en del av. Og jeg snakker her ikke om en erkjennelse bare gjennom intellektet, men også gjennom dans, musikk, billedkunst, naturopplevelser, arbeid.
- 2) *Lær å leve sammen med andre.* Fra vi fødes er vi avhengige av et menneskelig fellesskap. Der får vi mat og klær, omsorg og kjærlighet, språk og moral. Det er bare i et menneskelig fellesskap vi blir mennesker. Bare i et menneskelig fellesskap kan vi lære toleranse, hensynsfullhet, hjelpsomhet, solidaritet, demokrati.
- 3) *Lær verden å kjenne – og tro at du kan forandre den.* Kunnskapsløshet er en dårlig niste å gå inn i framtida med. Elevene i folkehøgskolen må få møte både erkjennelsesgleden og respekten for kunnskap. Verdier og holdninger som ikke kan begrunnes med kunnskaper blir flagrende «meninger», som lett blåser overende i møte med den første og frekkeste demagog. Men kunnskaper er ikke nok. «Hva hjelper det med 'sagførerskarpsindighed', hvis sjelen er tom?» spurte Chr. Bruun. Verdier og holdninger må framelskes og innforlives. Og Georg Bernard Shaws handlingsorienterte budskap må alltid være med: «Du ser verden slik den er – og spør: Hvorfor? Jeg ser verden slik den kunne være – og spør: Hvorfor ikke?»
- 4) *Lær å ta ansvar for fellesskapet og framtida.* Gjennom mesteparten av historien har grensene for vår moralske verden falt sammen med grensene for språket, religionen, gruppen eller nasjonen. Vi har sagt med Ibsen: «Jeg gjør bestandig og min plikt, men alltid innom mitt distrikt.» Ikke slik nå lenger. Mitt distrikt er hele verden. Menneskerettighetserklæringens ord om at «alle mennesker er født frie og med samme menneskeverd» innledet et nytt kapittel i menneskenes sivilisasjonsutvikling, som vi ennå strever med å ta konsekvensene av. I det 21. århundre må *verdensborgeren* også bli et pedagogisk ideal.
- 5) *Reflekter over vår egen og samfunnets utvikling.* Mennesket er den eneste skapning som kan reflektere over sin egen eksistens. Men det er ikke alltid like lett, vi er ofte blinde for egne holdninger og væremåter.

Filosofen Jon Hellesnes skiller mellom *dannelse* og *tilpasning*. Tilpasning går ut på at mennesker blir øvd opp til å godta – uten spørsmål eller motforestillinger – de rammene som til enhver tid eksisterer. Dannelse innebærer en opplæring til å reflektere også over disse rammene. Stille spørsmål ved vår egen livsform, slik at vi blir i stand til å se oss selv med andres blikk.

Under – eller over – disse fem fundamentene må kjærligheten ligge. Uten den er enhver dannelsesprosess umulig. Kjærligheten til menneskene, til kunnskapene, til naturen, til sangen og livet.

Utfordringen for folkehøgskolene i årene framover blir å leve i spennet mellom tradisjon og fornyelse, der tradisjonen nettopp kan bli en kilde til fornyelse. Ved å gi liv til det gamle, kan vi skape noe nytt. Utfordringen blir å finne elevene der de er – og så gi dem noe de ikke visste at de hadde bruk for.

Gammel og usynlig

Alderdom er ikke veldig attraktivt i vår tid, men usynlighet er verre. Tenk å bli googlet uten et eneste treff, null *friends* på Facebook, ingen photos av deg på nettet, ingen *comments* på bloggen, en taus mobiltelefon, er man i live da? I avisa stod det om ei jente som fikk en dump klump i magen når hun slo på mobilen etter et kinobesøk: Ingen tapte anrop. Ingen nye meldinger.

Som den synken jeg er har jeg omsider klart å skaffe meg en flokk «venner» på Facebook, nærmere bestemt 79. Det er visstok ingen hærske i facebooksammenheng, men det er mange for meg. Jeg har ikke lagt ut et eneste bilde, og blir derfor presentert som en hvit silhuett mot lyseblå bakgrunn, en kvinne uten egenskaper eller en *shybert* som kan snoke rundt i andres liv uten å avsløre noe om seg selv.

Det ble påstått at de unge vil forsvinne fra Facebook i det øyeblikk de gamle tantene meldte seg inn. Det stemmer visst ikke likevel. Tvert i mot er det en like stor selvfølgelighet å være der som å ha telefon og e-post; et praktisk og sosialt kommunikasjonsmiddel man verken er for eller imot. Det er et tillegg til, og delvis en erstatning for mobil, sms, msn, mms og e-post, og er som farge-TV'n kommet for å bli.

Venner på nettet er som alle vet ikke det samme som venner i det virkelige liv. En tenåring betrodde til Simon i *På skråss* at han bare hadde én venn. Simon svarte klokt at én venn er nok. Det er uendelig stor forskjell på én venn og ingen venner.

Kravet i vår tid om å være synlig, bli bekreftet, få respons, tilbakemelding og applaus fra omverdenen kan virke litt slitsomt. Kanskje trenger vi å øve på å bli litt mer usynlig og trives med det? Det er mulig livet blir litt lettere da, hvis man har evne til å ha det bra uten at noen ser det. Det store nye nettstedet som ble lansert for noen uker siden har visstnok blitt svært populært. Det heter *slettme.no*.

HALDIS BRUBÆK

Folkehøgskolen som fornyingsimpuls i skoledebatten

Møtet mellom to former for dannelse, den akademiske og den folkelige, er dreiningspunktet i dette innlegget til Dag Østerud.

AV PER ØSTERUD, HØGSKOLEN I OSLO

Folkehøgskolen kan sette ungdom på sporet. Den treffer noen av de strenger som er underutviklet i grunnskolen og den videre-gående skolen, hevder utdanningsminister Kristin Halvorsen. Hun viser videre til at det snakkes for lite om dannelse og om talentene som kan utvikles i dagens alt for instrumentelle samfunn (*Folkehøgskolen*, 2010-03-05). Dette er stimulerende signaler, både med tanke på å åpne skoledebatten for et bredere perspektiv enn det som er knyttet til kunnskapskrav og målbare resultater, og ikke minst for å synliggjøre folkehøgskolen som pedagogisk impuls når det gjelder læring, oppdragelse og dannelse i dagens kunnskapssamfunn. Da må

imidlertid folkehøgskolen komme sterkere fram på banen i den offentlige debatten om tilstanden i norsk skole.

Jeg har folkehøgskoleblod i årene og har vært innom skoleslaget som elev og dessuten hatt gjesteroller. Dette gjør at jeg følger skoleslaget med interesse og jevnlig leser bladet *Folkehøgskolen*. Det er med glede jeg registrerer at det er etablert en egen tankesmie og slått til lyd for at folkehøgskolen må bli mer synlig i det offentlige rom. Nå er tida er inne. Dannelse er kommet på dagsorden i skole og utdanningsdebatt.

Elitistisk forståelse

Høsten 2009 la Dannelsesutvalget for høyere utdanning fram sin innstilling *Kunnskap og dannelse for et nytt århundre*. Det er grunn til å merke seg at initiativet er kommet fra universitetshold, og at innstillingen har ført til debatt ved universiteter og høyskoler. På et seminar ved høyskolen i Oslo – et av de såkalte *fredagsslagene* – ble det pekt på at den allmenndannende helhetstenkningen som har kjennetegnet høyskolenes sosiale liv, er i ferd med

å bli borte. Med erfaring fra lærerutdanning vet jeg at det her dreier seg om en felles arv med folkehøgskolen. En arv der det sosiale samværet ble sett på som en viktig dannelsingsfaktor, og det kunstneriske og estetiske var til stede i miljøet, ikke bare som krydder i tilværelsen, men som tilsiktede dannelsesmomenter. Her lyser det en varselslampe. De praktiske estetiske fagene – musikk, forming, dans og drama – og deres posisjon er truet, først og fremst i lærerutdanninga, men også i grunnskolen og den videregående skolen. Folkehøgskolen sitter med rike erfaringer på dette feltet og har noe å bidra med i kampen for å gjenreise skolen som sosialt fellesskap og for å bedre den musiske komponentens vilkår.

Kunnskap og dannelse for et nytt århundre er en lærd innstilling. Den er i hovedsak rettet mot universitets-utdanningene og den akademiske dannelsen. Det kan derfor hevdes at det er en elitistisk forståelse av dannelse som ligger tilgrunn, i den

forstand at læring, kritisk refleksjon og etisk bevissthet er knyttet til pensum eller en autorisert fagkanon. Det er dannelse der lyset kommer ovenfra. Et nødvendig og viktig lys, men blir dette lyset for dominerende, kan det føre til en teoretisering og intellektualisering av skolen. Og det har vært utviklingen, som en følge av den store reformbølgen vi har vært igjennom i den seinere tid.

Det er her folkehøgskolen kan virke som motkraft. Gjennom sin tradisjon med å vektlegge praktiske kunnskapen og de personlige erfaringene fra dagliglivet, bringes lyset inn nedenfra. Dette er dannelse med respekt for hverdagslivet, livserfaringene og folkevettet. I den folkelige dannelsen ligger det en annen rasjonalitet enn den som bygges opp gjennom akademisk forskning og

«...folkehøgskolen kan virke som motkraft»

studier. Det er en dannelse som kommer til uttrykk i innsikt, teft, skjønn, skjult kunnskap, og som blir til i det daglige samværet, på hjemstedet, i oppveksten, gjennom arbeid og fritid. Folkehøgskolen er forankret i en pedagogisk tradisjon som stiller seg åpen for å la den personlige refleksjon over egne livserfaringer gå sammen med ny kunnskap, faglige spørsmål og utfordringer. Ved at folkehøgskolen med større selvbevissthet synliggjør seg på dette feltet, kan den være med på å bidra til at det ikke bare er satsingen på forskning og forskningsforankret kunnskap alene som styrker skolen og profesjonsutdanningene, men også tilknytningen til praksisfeltet og den erfaringen en høster gjennom praktisk arbeid. I hele mitt yrkesaktive liv som lærerutdanner har den praktiske kunnskapen vært etterlyst. Den etterlyses fremdeles.

Impuls i dagens skoledebatt

Folkehøgskolen kan også virke som motkraft til tiltagende styrings- og kontrollregimer innen skole og utdanning, koblet til en markedsliberalistisk tenkning som vektlegger konkurranse og rapportering. I Universitetskretser er det uttrykt frykt for press fra «en byråkratisk, juridisk, økonomisk tellende, kontrollerende og evaluerende kultur» (Bladet Forskning, mars 10). Og i grunnskolen arbeidsforpliktelser er det innebygd en «teach to test»

«I den folkelige dannelsen ligger det en annen rasjonalitet»

strategi som kan komme i veien for samtalen, dialogen og den kritiske refleksjon.

Det er møtet mellom to former for dannelse, den akademiske og den folkelige, som er dreiningspunktet i dette innlegget. Dreiningen gjelder også skifte i vektlegging av oppgaver og mål. I 90-åra het det at de største utfordringene for skole og utdanning var at landet ikke fikk nok kompetanse ut av befolkningens talent. I dag er spørsmålet om oppdragelses- og dannelsesperspektivet kommet mer fram i lyset. Dette åpner for at folkehøgskolen kan frigjøre seg fra kompetansespøkelset og bruke sin kraft til å utvikle en allmenndannelse som kan gi barn og unge hjelp til å orientere seg og finne seg til rette i vår fragmentariske og brokete hverdag. I dette ligger det en stor mulighet for folkehøgskolen til å bli en impuls i dagens skoledebatt.

Gruppereiser med TEAM BENNS / KILROY

Vi har lang erfaring med å arrangere studieturer for lærere, og i tillegg til fly, overnatting og kulturelt program kan vi også hjelpe med et faglig opplegg som f.eks. besøk på en skole eller bedrift.

Praha	fra Kr.	2510,-
London	fra Kr.	2995,-
Riga	fra Kr.	2945,-
Budapest	fra Kr.	2475,-
Berlin	fra Kr.	3055,-
Istanbul	fra Kr.	3360,-

NB! Prisene inkl. fly fra Oslo i midtuke, 4 overnattinger i dobbeltrom på 3* hotell i sentrum, frokost, samt alle skatter og avgifter. Prisene er gyldige for grupper på min. 10 personer som reiser samlet tur retur. Prisene varierer ut fra reisedato og vi har tatt utgangspunkt i billigste periode. Vi tar forbehold om eventuelle plassproblemer som kan oppstå ved reservasjon, pris- og avgiftsendringer samt valutasingninger.

Vi hjelper med alle type gruppereiser som f.eks. lærertur, firmatur, vennetur, kortur, julebord osv. For mer informasjon - ta kontakt med oss.

Kirkøgata 32
0153 Oslo
Tlf: 23 10 23 19
grupper@team-benns.no

TEAM BENNS
www.team-benns.no

KILROY
group travel

Han dyrker det uforutsigbare

Det starta ikke med The Big Bang, sier lærer Peder Pedersen ved Lofoten folkehøgskole. Det starta med med at noen var så nysgjerrige at de ikke kunne la være å trykke på knappen – så kom smellet!

AV BRYNJAR TOLLEFSEN, LOFOTEN FOLKEHØGSKOLE

Han framfører sin alternative skapelsesberetning med et lite smil, og antyder med det at han snarere er ute etter å illustrere nysgjerrighetens betydning, enn å redegjøre for universets tilblivelse. Og når Peder skal forklare hvilken avgjørende drivkraft nyfikenheten er, må han ty til sterke bilder. Den er nemlig utgangspunktet for hele hans dannelsesarbeid i folkehøgskolen, stemmer ikke det?

– Jo, det kan du godt si. Ved fotolinjene gjør vi veldig mye gjennom året for å vekke til live nysgjerrigheten. Den er en avgjørende forutsetning for å skape gode møter mellom mennesker. Mangler nysgjerrigheten, skjer det ingenting. Men det er mye som må være tilstede for at nysgjerrigheten skal trives, trygghet og mot, for eksempel. Sånt kan trenes opp når forholdene blir lagt til rette.

Peder Pedersen, fotolærer ved Lofoten folkehøgskole. Foto John Stenersen

«Nysgjerrigheten er en avgjørende forutsetning for å skape gode møter mellom mennesker»

Dannelse et stort begrep

Vi har for eksempel aldri bildekritikk, vi underviser heller ikke i regler for komposisjon, men vi bruker mye tid på å samtale om bilder – hva vi ser, tenker og føler. Ingen elever får sine bilder slaktet, aldri rangert opp mot andre bilder. Vi som lærere og veiledere møter elevene med oppriktig nysgjerrighet og spør etter historien eller bare spontant lager vår egen fortelling ut fra hva vi ser i bildet. Og vi driver konsekvent med positiv feilretting, det er nesten aldri nødvendig å peke på hva som har gått galt. Ofte tar det litt tid før elevene skjønner at ingen vil hogge hodet av dem, men etter hvert blir de tryggere og tar flere sjanser. Så tør de å følge sin egen intuisjon, stopper ved en plutselig aha-opplevelse, nøster på en tråd de normalt ville latt bli.

– Og dette er dannelsesarbeid?

– Det er det. Man peker på at folkehøgskolen har dannelse som mål. Det er en veldig inspirasjon å tenke på det, synes jeg, men samtidig er begrepet så stort og mangfoldig med alle sine aspekter at jeg er nødt til å konkretisere denne store utfordringa på min måte. Da griper jeg til vårt grunnleggende behov for nysgjerrighet, vår drivkraft for å finne ut av ting. For meg som fotograf – og som menneske – starter alt der. Klarer jeg å holde ved like min egen nysgjerrighet, kan jeg bli et undrende menneske. Da kan jeg trene på å være åpen overfor andre – og så kan jeg kanskje forstå noe av hvordan våre liv henger sammen. De største øyeblikkene mine som lærer i folkehøgskolen, er når jeg ser at elever blir kritiske til egne opplevelsesferdigheter. At de blir nysgjerrige på å finne ut mer om verden rundt seg. Da er vi i nærheten av det som er prosjektet vårt i dette skoleslaget.

– Men har ikke nysgjerrigheten også en stygg tvilling?

– Det kan du godt si, men det gjelder å gjøre seg bevisst hva som er det ene og hva som er det andre. Ved fotolinjene våre snakker vi mye om hvordan vi skal møte andre mennesker og hvordan vi skal omtale dem. Vi vurderer sammen hvilke historier som er verdifulle å ta videre. Det helt avgjørende er å ha en god hensikt, men alt dette kan gjøres til gjenstand for samtaler. Lærerike samtaler.

Forbløffende resultater

Peder Pedersen har fartstid som fotolærer både i videregående og folkehøgskolen, men han er ikke i tvil om hvor han trives best.

– Jeg var gjestelærer ved Hadsel folkehøgskole seint på 90-tallet, og oppdaget at jeg der kunne vektlegge fotografens rolle på en helt annen måte enn jeg var vant til. I den videregående skolen handla det om fagpensum, om de tekniske aspektene ved fotografering og ikke minst om karakterer. For elevene gjaldt det rimelig nok å knekke kodene som ga utslag på vitnemålet. Det slipper vi.

– Ja, det understrekes til stadighet at folkehøgskolen har stor pedagogisk frihet, men klarer dere å utnytte denne friheten i det daglige?

– Absolutt. Min erfaring fra videregående skole er at man ikke kan bevege seg mye før det spørres: Er dette pensum, får vi dette til eksamen? Slikt skjer ikke i folkehøgskolen. Her er det mulig å forfølge fotografens rolle, og gjennom det finne ut hva bildene sier oss. Her kan vi gi rom for det uforutsigbare, noe som er omtrent umulig i den videregående skolen fordi det uforutsigbare ikke kan gi grunnlag for karaktersetning. Vi kan tillate oss å følge tråder vi ikke vet hvor ender, eller om de ender noe sted i det hele tatt. Det er sanne prosesser som fører til de mest forbløffende resultatene, slik de for eksempel kommer til uttrykk i bloggen «Pinsam tystnad» som våre elever har drevet i flere år.

– Du snakker mye om fotografens rolle, hvorfor er det så interessant for deg?

– Fordi det er mennesket bak kameraet som betyr alt. Bruksanvisninger kan alle lese og de grunnleggende teknikkene kan læres hvor som helst, men i folkehøgskolen kan vi arbeide med holdninger, forståelser, tilnærmelser på et mye friere grunnlag enn andre steder. På den måten blir også fotofaget et godt redskap for å drive folkehøgskole. Vi har nettopp vært på fotosafari til Eggum lenger vest i Lofoten. Der banka Signe, en av våre elever som kommer fra Hallingdal, på ei dør og blei invitert inn til en mann på 94 år. Det blei selvfølgelig bilder av det, men møtet mellom de to er enda mye større enn fotografiene. Den gamle mannens fortellinger om krigen og

kjærligheten og livet på Eggum – og Signe sine fortellinger tilbake.

– Opplever du at det er en motsetning mellom folkehøgskolens klassiske idealer og det økende kravet fra elever og lærere om fagspissing?

– La meg begynne i andre enden: Alle forstår at en musiker må trene hvis det skal komme annet enn støy fra pianoet. Med fotografering forholder det seg annerledes. Her kan alle knipse noe som til forveksling likner ordentlige bilder med en gang.

Men like fullt gjelder kravet om trening også på dette området. Fotografene må bevisstgjøres hva som er deres språk, hvordan de forteller ei historie. For å vite dette må man opp på et skikkelig faglig nivå, men da åpner også foto seg for allmenne diskusjoner. Så hva er egentlig motsetninga mellom ideal og virkelighet da?

«I folkehøgskolen kan vi arbeide med holdninger, forståelser, tilnærmelser på et mye friere grunnlag enn andre steder»

Reset før nytt skoleår

Det er en skjevhet i en rektors arbeidsår, en slags parallellforskyvning, som ansporer meg til å tenke over det jeg holder på med.

AV BRYNJAR TOLLEFSEN

Kanskje kan den minne om det en forfatter erfarer i sin virksomhet? Han leverer, etter mye strev, sitt manus til forlaget, og går deretter i gang med et nytt prosjekt. Imens vaskes teksten hans, og ordene brekkes om til ferdige sider, før det hele blir til bok som lanseres for offentligheten. Da, innbiller jeg meg, er imidlertid forfatteren tungt inne i sitt nye foretak. Han hører støyen fra mottakelsen, ser opp fra pc'en sin og spoler tilbake idet han prøver å huske hva han holdt på med forrige gang. Jeg kan ikke vite sikkert om det er sånn forfatteren har det, men hvis han på denne måten strever med indre vekslingssider i sitt liv, da har vi noe felles.

For mitt vedkommende handler det om elevopptaket i februar og mars. Denne årlig tilbakevendende øvelsen bringer alltid uorden i livet mitt. For akkurat idet jeg burde konsentrere hele innsatsen om å gjennomføre det intense folkehøgskoleåret vi er inne i, så flytter jeg blikket til neste høst. Det som skjer rundt meg på skolen blir langsomt mer diffust, og de nye utfordringene tar plass i hodet mitt. En viss logikk er det jo i at verden arter seg på denne måten, og så gir det som sagt anledning til litt vemodig refleksjon.

For eksempel om danning. Dette forlokkende begrepet som vi har gjort til vår fane og vår fortrøstning. Ikke få diskusjoner har vi hatt om emnet

på vår skole i løpet av året, og vi har henta atskillig motivasjon i vår tru på at vi står i en meningsbærende tradisjon. Vidløftige opplegg har vi gjennomført i møte med elevene, og lagt til rette for at alle, absolutt alle, skal få muligheten til å gjøre nye og viktige oppdagelser – i opphøyd forvisning om at det er nettopp det mennesket vil.

Så går jeg i gang med å lese søknadene for neste år. De er tallrike, og de fleste søkerne følger oppfordringa om å fortelle hvorfor de vil på folkehøgskole. Men her er det ikke mye rop om dannelse, gitt. Her er det fart og spenning og bort heimefra og nye venner og lei skolegang og friår og jeg veit ikke hva jeg vil. Og dette er det som er utgangspunktet for neste år, akkurat som det var det i år. Godt da, at vi bevarer trua. **For med dannelse er det som med fisk og gudsord, tenker jeg, den må lures inn i mennesket.** Det er vel knapt noen sensasjonell observasjon at våre 7.000 elever ikke flokker seg om folkehøgskolen i søken etter danning, men det gir en verdifull korreksjon å bli minnet om dette midt i skoleåret. Da framstår nemlig de små seirene i løpet av høst- og vårseimestrene som betydningsfulle, og man forstår at det er avgjørende å trykke hardt på reset-knappen før man gir seg i kast med et nytt skoleår. Slik går menneskeheten framover.

SEILER MED STATSRAÅD LEHMKUL

Elever fra Torshus og Nordmøre Folkehøgskole skal sammen seile med Statsraad Lehmkul til våren. De to skolene deler en felles pedagogisk plattform som har åpnet for et nært samarbeid i flere år. I april drar de sammen på seiltur til Orknøyene.

Lærer Åge Kristiansen ved Torshus mener samarbeidet mellom skolene fungerer svært godt, og at kjemien mellom elevene virker spesielt bra dette året. De har utvekslet impulser gjennom idrettslige arrangementer, noe som er ideelt for å bli kjent før de mot slutten av skoleåret skal seile over Nordsjøen. Statsraad Lehmkul er Norges største og eldste seilskute, og både elever og ansatte ser frem til å gå ombord på skuta i Bergen. Under turen over Nordsjøen, arbeider elevene som medseilere, så det er ingen latmannstur for folkehøgskoleelevene.

Driva, 17.02.2010

SKJEBERGELEVER MED KUNSTUTSTILLING

Med foto og grafiske arbeider fra Berlin og Barcelona åpnet utstillingen Ung Momentum i Moss. Bak denne utstillingen står elever ved Skjeberg folkehøgskole. Fylkesordfører Ole Haabet var på plass for å foreta den offisielle åpningen. Han roste elevene

for å ta i bruk offentlige fellesrom til nye kunstuttrykk. – Dette er en todelt utstilling med grafisk design og foto, forklarte faglærer Mona A. Sandberg. – Flere elever har tatt i bruk veggene her i kunsthallen. – Når det gjelder arbeidene som er hengt opp lenger inne i lokalene, så tar flere av dem utgangspunkt i fagfeltsturer til Berlin og Barcelona. Fotolærer Annette Klingvall presiserte at det offentlige rom, overvåkning og redesign er blant temaene for denne utstillingen. Hun poengterte også at i redesign-prosjektet Stol på meg, så har elevene ribbet gamle stoler for trekk og farger. Deretter har de gitt stolene sine egne kunstneriske uttrykk. – Disse stolene kan selvsagt prøvesittes under utstillingen, forklarte Klingvall. Ellers åpnet Ung Momentum med en konsert av fagfeltet for musikk og musikkproduksjon.

Moss Avis, 13.02.2010

FOLLO-FILM NOMINERT TIL AMANDUSPRIS

Filmelever fra Follo folkehøgskole er nominert til årets Amanduspris. «Alle de vennlige menneskene» er laget av Marianne W. Olsen (19), Simen K. Larsen (22) og Sindre R. Lien (19). Filmen er basert på en novelle av Tor Åge Bringsværd, og ble laget til folkehøyskolens hyllingsfest da forfatteren fylte 70 år.

Handlingen er lagt til en togkupé, der overdreven vennlighet bikker over til det motsatte.

Innspillingen er gjort på Tertitten, museumsbanen på Aurskog-Høland, i selveste kongekupeen. Rollene fylles av elever fra folkehøyskolen, samt Borghild Jacobsen og Hans Mørk fra Hølen som begge sentrale roller.

Østlandets Blad, 13.03.2010

ROVDYRFANGST SKAL REDDE SMÅVILTET

Før i tiden det var det en viss balanse mellom rovdyr og jaktbart vilt. Det er denne balansen vi vil forsøke å gjenopprette, sier Lars Waade, faglærer ved jakt- og friluftslinjen ved Skogn folkehøgskole.

I gamle dager, som det heter, var det gjerne sånn at småviltjegerne hadde noen mårfeller stående; det var en tid med brukbare skuddpremier og skinnpriser. Hvis en rådyrjeger krysset et revespor, tok han som regel opp jakten på reven, før han fortsatte med rådyrjakten.

– Slik er det ikke lenger. Det store flertallet av dagens jegere høster stort sett bare matnyttig vilt. Derfor er det blitt for mange rovdyr som forsyner seg av matviltet, påpeker Waade.

Samarbeidsavtalen mellom folkehøyskolen og Værdalsbruket innebærer at elevene kan innkvarteres i brukets hytter rundt omkring på eiendommen. Her kan de fritt drive med forskjellige former for jakt. Bruket har stilt med snøscooter-transport og dertil kjøpt inn fangstfeller og annet utstyr som brukes i forbindelse med fangsten.

– Vi er svært fornøyd med dette samarbeidet. Skal du lære deg fangstmetodene, er du nødt til å eksperimentere og praktisere. Her har vi muligheter til å utfolde oss på alle områder, fremholder Lars Waade.

Adresseavisen, 06.03.2010

INGA BOSTAD I DANNINGSUTVALET

Inga Bostad trekkjer fram to stikkord for arbeidet i Danningsutvalet. – Det eine er fridom, og det andre er ansvar. Det er eit pedagogisk paradoks å skulle utdanne folk til fridom og sjølvstende. Men dette er enda viktigare no når høgare utdanning har blitt meir skuleaktig. Studentane puggar og tek eksamenar, men dei treng og tid til sjølvstendig refleksjon. Og vi har alle ansvar for å bruke kunnskap slik at det fører til noko godt. I det minste må studentane vite at kunnskap kan misbrukast.

– Når ein gjer studia kortare, meir, meir fragmenterte og skuleaktige bør ingen bli overraska over at det blir mindre rom for sjølvstendig tenking.

Forskerforum

NRK DEKNING AV OL

I Norge, Niels Henrik Abels fødeland, går selv de vanskeligste likninger opp: Av de 394 timene som OL i Vancouver varer, fra ilden tennes til den slukkes igjen, skal NRK sende 500.

Sven Egil Omdal i Stavanger Aftenblad

OLA RAKNES BEGYNTE PÅ FOLKEHØGSKULE

.... Ola Raknes hadde det travelt, han skulle til Tokyo dagen etter. Men først fortalde han om livet sitt til meg. Han voks opp i eit strengt religiøst miljø på Osterøy, slik at han kvar dag bad til Gud fordi han var så redd for at Satan skulle ta han. Så begynte han på ein folkehøgskule, og der kom han over ei bok om determinisme, og brått forsvann angsten for Satan og helvete. «Og veit du det», sa han ivrig, «at sjølv etter 800 timar psykoterapi dukka ikkje denne redselen opp att. Men no skal du høyra! For kort tid sidan drøymde eg at eg var hamna i helvete og at eg slost med fan sjølv!» Så la han høgt og triumferande til: «MEN EG VANN!»

Erling Læg Reid i Dag og Tid

– HVORFOR TRENGER VI KUNST?

– For å få rot og vinger. For å berøres, provoseres, styrkes og utfordres. Et samfunn uten kunst er ikke noe samfunn.

Agnete G. Haaland til Klassekampen

DATASERVERE OG ENERGIFORBRUK

– Et verdensomspennende kommunikasjonsnettverk har utvilsomt gunstige miljøeffekter. Videokonferanser kommer etter hvert til å utkonkurere ganske mange flyreiser, ettersom slike reiser er energikrevende og kommer til å bli dyre. Men samtidig må vi huske på at verdens samlede park av dataservere gjennom sitt energiforbruk forurensar mer enn all flytrafikk, sier rådgiver Håkon Lindahl i miljønettverket Grønn Hverdag.

Vårt Land

REV, IKKJE PIGGSVIN

Jon Elster som tenkjar liknar det den engelske filosofen Isaiah Berlin kalla ein rev, i motsetning til eit piggsvin. Eller betre: Han har vorte meir lik ein rev med åra. Men han trudde kanskje feilaktig i ungdomen at han var eit piggsvin, og kunne då og mistakast for eit piggsvin. Reven veit mange små ting, medan piggsvinet veit éin stor ting. Piggsvinet vil samle alt i eitt samanhangande tankesystem, som det tolkar alt som hender i lys av. Reven, derimot, forfølger ofte mange, ofte motstidande mål og vågar seg ut i det mangfaldige landskapet utan ein sentral visjon som skal styre alt. Reveliknande tenkjarar er meir sympatiske og spanande enn piggsvina. Ein veit aldri heilt kvar ein har dei, eller kva dei har føre seg.

Harald Grimen i Dag og Tid

Kunsten å være praktisk ansatt på folkehøgskole

Om du går opp alle trappene på Skjeberg folkehøyskole møter du Laila Dalene. Siden november i 1972 har Laila hatt jobb på kontoret på Skjeberg. – Du kan ikke lese stillingsinstruksen og tro at det er jobben din, responderer hun raskt når spørsmålet om hva denne jobben innebærer er formidlet. Her er jeg iblant både rørlegger og vaktmester, i tillegg til at hun mener at hun minst har grunnkurs i medisin. Alle som jobber her må bidra til at helheten blir bra. Når elevene kommer med sykdomssymptomer så er det ofte bare litt søvn som trengs, og en som har tid til å lytte. For mange kan det jo være litt tøft å flytte hjemmefra for første gang, men litt søvn hjelper ofte, avslutter Laila.

RUNE SØDAL

Danningsoppdraget, – ei kjelde til konstant uro og utvikling?

Når eg vart utfordra på ein artikkel om danning i folkehøgskulekvardagen, fekk eg to tankar i hovudet rimeleg samstundes. Den eine at dette jo er ei glimrande mulegheit for ein røynd rektor til å få sagt dei viktige tinga, riktig setje ord på det vi driv med og som er sjølv sagt for oss... I neste augeblikken kjenner eg ei uro fordi eg lett kan kome til kort, her kan dilemma tårne seg opp og formuleringane bli snirklete og uklare... At temaet er sett så kraftig på dagsorden er forteneestefullt. Bidrag frå mange kan tilsaman gjere at vi finn fram til gode måter å synleggjere oppdraget vårt på.

AV MAY-EVY BAKKEN, SOGNDAL FOLKEHØGSKULE

May-Evy Bakken, tidligere leder i NF, rektor ved Sogndal Folkehøgskule.
Foto: Sivelin Kjølstad

Kaos eller nødvendig endring

Eg opplever å vere i eit skjæringspunkt der eg skal manøvrere i ei samtid som set spørsmålsteikn både ved etablerte og nyvunne sanningar, eit slags forventa kaos som snart kjem, og på same tid eit krav om å stake ut vegen vidare.

Men det er jo ikkje ei radikal oppdaging!
Allereie Grundtvig sa dei kjente orda:

«Venner det er stort i giære/ gennem en kaotisk strid/der er meget nu at lære/ mest dog at forstå sin tid.»

Kanskje ligg ansatsen til definisjonen av eit danna menneske i dette «at forstå sin tid»?

I Dannelsesutvalget si innstilling «Kunnskap og dannelse foran et nytt århundre», kan eg innleiingsvis lese følgjande sitat frå ein rapport ved Yale University, 2003.

«Etter vårt syn er den student best utstyrt for fremtiden som kan mønstre kompetanse på flere plan; som kan anvende sin dyktighet på fantasieggende og mangeartede måter i situasjoner under endring: det er en person som stadig finner nye bruksmåter for ting som er innlært, og som fortsetter å trekke ut ny læring fra nye fakta han eller hun møter.»

Sjølvsagt om denne rapporten først og fremst problematiserar danningsdimensjonen i høgare utdanning, og hentar inspirasjon frå Liberal Arts-tenkinga ved amerikanske college, er deler av innstillinga i høgste grad relevant for folkehøgskulen.

Det meiner eg fordi mykje av innhaldet i rapporten handlar om kva som er/bør vere såkalla overgripande kompetansar i eit menneske sitt liv og at desse kan kome til kort i eit sterkt fagretta akademisk.

«Kanskje ligg ansatsen til definisjonen av eit danna menneske i dette ‘at forstå sin tid’?»

Overgripande kompetansar

Overgripande kompetansar i eit menneske sitt liv kan vere evne til refleksjon og etisk handling, empati, nysgjerrigheit, kritisk vurdering, analyse, global forståing, initiativ, kreativ problemløysing, deltaking, dialog og samtale. Med dette forstår eg kompetansar som ikkje er spesifikt faglege, men heller reiskapar som eit menneske tileignar seg gjennom ein variert og brei læringsprosess og erfaring. Nytteverdien kjem til syne på ulike arenaer i livet.

Eg vel å sjå desse kompetansane som vesentlege kvalitetar ved eit danna menneske; – ei velutvikla evne til å orientera seg i samfunnet omkring og sjå eige og andre sitt liv i eit større og overordna perspektiv.

Folkehøgskulen skal vere «spesialist» på overgripande kompetansar. Sjølv oppdraget til folkehøgskulen, slik eg ser det, er å setje overgripande kompetansar i fokus. Desse kompetansane er sjeldan målbare, men vi kjenner dei att når vi møter dei.

Dilemmaene

Folkehøgskulen vil danning! Dei seinaste ordsifta m.a. på rektormøtene har overtydd meg om dette.

Likevel, omgrepa som handlar om overgripande kompetansar er ikkje lett synlege. Det er vanskeleg å marknadsføre danning!

Dessutan, – folkehøgskulen er tett vevd inn i eit marknadsstyrt samfunns- og utdanningssystem der vi alle kjempar om dei same hovuda som vi kan telje inn i statstilskotet vårt.

Eg er ikkje truverdig om eg fornektar at det er slik. Vi må sjå meir fristande ut enn dei andre!

«Å sjå meir fristande ut» handlar mykje om å finne dei «kule og trendy» namna på linjene, fokusere på action, spenning og opplevingar, dei mest spektakulære og

eksotiske reisemåla og heimesider som får oss til å gispe av skrekkblanda fryd.

Vi teikner eit bilete av oss sjølve utad som sjølv sagt forpliktar oss, vi må «levere varene» slik dei ser ut på nettet...

Større fokus på ekstremopplevingar av ulik karakter set oss i ein situasjon der kravet til sterk fagleg kompetanse kan kome i konflikt med skulen sitt ønskje og behov for den breidt orienterte medarbeidaren.

Med tronge budsjetttrammer har ikkje rektor og styre noko val? Vert det pengar, tid og evne til dannelsesarbeidet?

Eg er rimeleg overtydd om at overgripande kompetansar er etterspurd vare i det norske og internasjonale samfunns- og arbeidsliv.

Om dette er mangelvare i det norske høgskule- og universitetssystem, slik innstillinga frå Dannelsesutvalget tyder på, er også vi ille ute.

Folkehøgskulen rekrutterer storparten av den faglege kompetansen sin frå dette systemet. Kva gjer dette med vedlikehaldet av dannelsesideane i folkehøgskulen? Korleis skal vi halde bevissheita oppe og kva skal ha plass på dagsorden?

Danningsoppdraget til tross, – folkehøgskulen synleggjer seg gjennom eit sterkt fagfokus. Kombinasjonen med eit utdanningssystem der dannelsesideane er fråverande, er eit tankekors for meg!

«Det finst ingen veg tilbake til det gamle, men det fins andre vegar for det nye»

Danning til tross for – eller på grunn av?

Forskjellen frå det formelle utdanningssystemet er sjølv sagt at folkehøgskulen lever i kraft av eit idégrunnlag som gjer oss unike og forpliktar oss på eit pedagogisk alternativ slått fast i Lov om folkehøgskoler.

Derfor må dannelsesarbeidet få første prioritet på grunn av! Å initiere til dette er til sjuande og sist ansvaret til rektor.

Å få det til kan vere både vanskeleg, konfliktfylt, utviklande og stimulerande!

Vanskeleg og konfliktfylt på grunn av konkurransen i høve til fag og særinteresser, – utviklande og stimulerande fordi vi, når vi får det til (eller tør å prøve), opplever å måtte bevege oss inn i nye kontekster, endre vår

tenkemåte og handlingsadferd, både i høve til eigen undervisning og i forholdet til elevane.

Det handlar om at eit personale, som kloke rettleiarar må utvikle ein del kompetansar saman med elevane. Nye kompetansar som kan hjelpe oss å manøvrere i eit eventuelt forventa kaos som kan kome...

Det betyr at danningsarbeidet sin plass og karakter blir eit spørsmål om prioritering, handling og vilje i eit samla personale.

Det må ikkje bli slik at danningsarbeidet blir ei sak aleine for filosofilæraren, rektors time eller avgrensa reservert tid på timeplanen.

«Ordet» må følgjast opp i praksis og gjennomsyre handlingane våre i klasserommet, men ikkje minst utafor, – i alle mellomromma vi lever i.

Og det er her folkehøgskulen har sin styrke framfor akademia. Vi lever saman i alle mellomromma, på alle dei arenaene som livet byr oss, – alle dei situasjonane der sjølve faget blir uviktig og det først og fremst handlar om den overgripande kompetansen som skal til for å finne ein god veg, – for deg, – for meg, – for alle.

Kor er mulegheitene?

Vegen er målet, seier vi ofte på Sogndal Folkehøgskule. Det heng nok saman med at elevane her alltid har vore mykje ute i vill Vestlandsnatur. Og da kan utsegnet vere ei god trøyst om ein ikkje kjem til topps som planlagd!

Underforstått, – vi lærte noko undervegs som gjer det lettare å nå toppen neste gong, kanskje?

Bildet er godt og vi nyttar det i kvardagen vår. Også Sogndal Folkhøgskule lever med spenningane mellom action, opplevingar og kvardagen som skal gå i hop. Det er lett å hamne i ei grøft der logistikken blir det viktigaste, å få timeplan og turopplegg til å gå i hop. Danningsoppdraget kan fort bli noko for dei spesielt interesserte, – filosofen Arvid eller rektor Mai-Evy?

Også på folkehøgskular som ikkje har dei klassiske dannelsfaga, litteratur, kunst og filosofi som hovedoppslag på timeplanen må det vere muleg å påberope seg at ein jobbar ut frå ein dannelsidé. Nettopp fordi danning handlar om overgripande kompetansar, blir faget til ei viss grad underordna.

Det er heilskap og samanheng som blir vesentleg. Det er måten vi er saman på som er viktig, kva forventar du av meg og kva kan eg forvente av deg? Korleis vil du sette pris på å bli møtt? Kva kan vi tillate oss og kva standarder ønskjer vi å ha for liva våre?

Sjølvsagt vil problemstillingar frå etikk og filosofi vere gode hjelpemidlar i ein slik samtaleprosess. Det er ein type kompetanse det kan vere lurt å sikre seg.

Det finst ingen fasit på korleis ein innrettar eit folkehøgskuleår.

For meg som rektor har det vore nødvendig å stille spørsmålsteikn ved gamle sanningar som eg opplever som

utilfredsstillande. Utilfredsstillande i den forstand at dei hindrar gode samtalar omkring verdiar vi seier vi står for, og dei prosessar som gjer folkehøgskolekvardagen til ein dannelsarena.

Det har mellom anna ført til at vi på Sogndal Folkehøgskule dei to siste åra har gått langt i å setje elevane i ansvarsposisjonar straks dei kjem til skulen.

Dei blir sjølvsagt møtt med eit sett av verdiar og målsettingar som høyrer til på skulen, men dei må raskt i gang med å setje ord på kva dette inneberer i praksis, for den enkelte og for felleskapet.

Som tilsette kan vi sjå føre oss mange slags trugs mål. Vi er flinke, og har lang erfaring i å lage mange slags innretningar for å prøve å forhindre at vi snublar, men det snublast like fullt!

«Å initiere til dette er til sjuande og sist ansvaret til rektor»

På Sogndal Folkehøgskule snublar vi nå óg, – og takk for det! Men vi snublar ikkje særleg mykje verre. Forskjellen er at vi som ansvarlege, i fellesskap må vere med å rette opp, halde rådslaging for å finne betre løysingar og prøve på nytt. Det er noko alle forstår anten vi er elevar eller tilsette, og det krev samtalar på mange nivå. Samtalane har fått ein høgare kvalitet over seg, det kan eg stå inne for! Det ligg sjeldan prestisje i samtalane våre, det må finnast ei løysing!

Den store faren er aldri kva som kan komme til å skje når elevar får ansvar. Faren er at vi ikkje er flinke nok til å gripe dei mulegheitene vi har til å utvikle dei gode læringsprosessane undervegs. Dei som gjer at vi opplever å bli klokare og gjer andre og betre val ved neste korsveg.

Slik sett er heile personalet i ein læringsprosess som handlar om å bli trygg på kva som er kjernen i folkehøgskulen sitt dannelsoppdrag.

Det er ein krevjande prosess vi er oppe i, – å gi ansvar betyr å ta ansvar, – for alle! Det finst ingen veg tilbake til det gamle, men det fins andre vegar for det nye. Dei må vi nå lære oss å sjå saman med elevane våre. Vi må halde fast ved mottoet, – vegen er målet , og vi må tørre å la kvart skuleår ha sin eigen dynamikk!

BESØK AV KULTURMINISTEREN

Kulturminister Anniken Huitfeldt ble møtt med korsang da hun gjestet Romerike Folkehøgskole 5. mars. Kulturministeren snakket om hva hun og regjeringen la i god norsk kulturpolitikk, og fremhevet barn/ungdom som et satsingsområde. Hun snakket varmt om folkehøgskole, og ba elevene ta ekstra godt vare på «det beste året i deres liv». Hun fremhevet vennskapsrelasjoner som blir bygget i tidlige ungdomsår, og fortalte engasjert at hun fortsatt anser vennene hun fikk i 20 års alderen som sine aller beste!

NYE REKTORER

Fem frilynte folkehøgskoler har utlyst rektorstillinger denne våren. På Skjeberg har de allerede ansatt Charlotte Sørensen (39) med bakgrunn fra NAV. Hun starter i den nye jobben 15. april. Det var seks søkere til stillingen. Ved Hallingdal folkehøgskule har de utlyst vikariat som rektor, der kom det seks søknader. Terje Leren (58) er tilsatt, han var undervisningsinspektør ved skolen i perioden 1998–2006. Ved Buskerud folkehøgskole var det 13 søkere til rektorstillingen. Morten Eriksen (54) er tilsatt. Han har tidligere vært rektor ved Bømlo folkehøgskule og satt en periode i IF-styret. På Peder Morset gikk søknadsfristen ut 15. mars, her hadde 10 interesserte søkt rektorstillingen. Styret treffer avgjørelse i slutten av april. Ole Birger Lien (40), med bakgrunn som journalist, er ansatt som rektor ved Setesdal folkehøgskule.

SØKNADSFRISTER – HUSKELISTE

- Søknad om midler fra Solidaritetsfondet 1. desember
- Søknad om reisestipend 1. februar – til Folkehøgskolerådet
- Søknad om midler til felles pedagogiske utviklingstiltak 1. november
- Søknad om midler fra Fondet for Folkehøgskolen 1. november
- Refusjonskrav for tillitsvalgte 1. november
- Søknad om godkjenning av storvølings prosjekter/nybygg 1. september.

SØKNAD OM PU-MIDLER

Folkehøgskolerådet har fått 34 søknader om reisestipend for 2010. Det var søkt totalt om 205 650 kroner, det ble innvilget 132 400 kroner. Det ble tildelt 27 stipend, bare seks søknader kom frå tilsatte ved frilynte folkehøgskoler. Organisasjonene ble totalt innvilget 1.983 millioner kroner, i dette beløpet ligger 100 000 kroner til Pedagogikk for de rike/integreringsprosjekt og det same beløpet til prosjekt Berekraftig folkehøgskole. Arbeid med en ny folkehøgskolebok fikk 120 000 kroner. Enkeltskoler fikk totalt 185 000 kroner i støtte til pedagogiske utviklingstiltak.

TILBAKEMELDINGER PÅ DET «NYE» FOLKEHØGSKOLEN

- Venter spent på bladet og leser med stor interesse – også når skolen eller jeg ikke er representert!
- Tusen takk for et kjempebra blad. Leser med større fryd enn noen gang!
- Takk for et kjempeløft i forhold til «Folkehøgskolen», dere har både maktet å ta med det seriøse og beste fra det gamle bladet og gi det en oppsving som gjør at man bare leser på ... kjempemorsomt. Jeg blir nok medlem en god stund inn i mitt neste liv.
- Takk for nytt stilig blad – jeg var inne og sniktitta på NF-sidene i stad. Bra jobba!
- For et blad!! (Har bare bladd fort igjennom, men imponerende, rett og slett). Får bare lyst til å stenge kontoret og lese ;-))
- Eg fekk lyst å sende ei lita helsing – eg likte papiret – og ein del spennande innhald!
- Alltid spennande ved eit redaktørskifte – så lykke til for dokker som no har ansvaret. Einast ei ting ved layout-en. Siste sida (omslaget) var ikkje god å lese!
- Tak for det fine højskoleblad I får lavet. Jeg læser det med interesse.
- Med tak for et alltid spændende og informerende blad om den norske folkehøjskole.
- Takk for nytt flott nummer av bladet ... med ei smilande statsråd på 1. sida.
- Heile personalet her er nå i gang med å bevisstgjere oss på dannelsdimensjonen sett i lys av verdigrunnlaget vårt ... vi har som mål å kome fram til nokre kjerneomgrep som vi vil bruke utad når vi synleggjer oss ... dette bladet er viktig inspirasjon i så måte.
- Ellers har vi fått mye positiv omtale av utfromingen av bladet, men også mange som klager på dårlig lesbarhet. Det har vi prøvd å gjøre noe med – håper det har hjulpet.

MØRE FOLKEHØGSKULE MED KINA-PROSJEKT

Nytt håp for små kinesarar på Håp-skulen!

Møre Folkehøgskule har sidan 2004 hatt kontakt og vore støttespelarar for Lilong Håp-skule i Kina. Skulen ligg i Guangxi-provinsen, i Sør Kina, ved den vakre Li-elva. Folk her er stort sett fattige bønder og bidrag frå Kinaklassa ved folkehøgskulen har vore til stor hjelp.

AV EINAR OPSVIK

Klassa «Kina-Midstens Rike» har besøkt skulen kvart år sidan 2004. Møtet med kinesiske elevar og lærarar har for mange vore dei sterkaste inntrykka på den lange kina-turen som klassa gjennomfører i vårsemesteret. Ved sidan av å møte elevar og lærarar bidreg folkehøgskulen sine elevar med engelskundervisning. Kontakt og leik er og noko som blir sett stor pris på. Under opphaldet blir to og to elevar invitert på middag heim til foreldre til barna på skulen. Å kome så tett innpå menneske som lever under heilt andre vilkår enn vi gjer her heime, er både ei spanande, sterk og spesiell oppleving, – sjølv om kommunikasjonen på kinesisk er svært vanskeleg.

Skule utan fråvær!

Elevane ved Lilong Håp-skule set stor pris på skulen sin, mange har lang skuleveg, men fråværet i undervisninga er omtrent lik null. På tross av vanskelege økonomisk tilhøve er det fasinerande å møte born som er så tilfredse og blide. Skulen har vore i elendig forfatning, og der har ikkje vore midlar korkje til vedlikehald, undervisningsmateriell eller møblar. Elevane har samla inn pengar i Ørsta; laga tombola, samla inn og panta flasker og tent pengar på jobbar i nærmiljøet. Det har og vore i gang ei fadderordning for born som er knytt til Lilong Håp-skule. Personar som har deltatt på skulen sine reisekurs-turar, har og kome med sjenerøse pengegaver til skulen. Dei innsamla midlane har ikkje blitt sendt til Kina, men klassa hatt med med pengar når dei er på vitjing, og alt har gått direkte til ting som skulen har hatt stort behov for.

Skrikande behov

Ein har m.a. kjøp inn undervisningsmateriell, skrivesaker og skrivebøker. Behovet for eit bibliotek var svært stort, og elevar og reisande har i stor grad vore med på å bygge opp eit grunnlag for dette på skulen. Det har og blitt kjøpt inn keyboard og andre musikkinstrument, og ikkje minst har det blitt kjøpt inn etterlengta sportsutstyr. Denne skulen hadde korkje innlagt vatn eller straum. Midlar frå Ørsta har m.a. gått til å grave ein brønn slik at ein får friskt vatn. Mur rundt skulen og ein port har kome på plass med friske midlar frå Noreg, og dugnadshjelp frå lokalbefolkninga.

Draumen oppfylt

Mest av alt har det vore behov for ein heilt ny skulebygning. Å manøvrere i byråkratiet i ein kinesisk provins er ikkje enkelt. Lærarane ved Håp-skulen har fått god hjelp frå folkehøgskulen sin kinalærer til å skrive fleire søknader om støtte til å føre opp ein ny bygning. Til slutt har dette lukkast. Bidrag til eigenkapital frå Ørsta og tilskot frå det offentlege i Guangxi-provinsen har ført til at ein i fjor fekk realisert draumen om ein ny skule. Dette er ei stor forbetring frå dei falleferdige og vindaugslause

husa ein hadde til rådvelde frå før. Den nye skulen har tett tak, og den har nye dører og vindauge og betonggolv. Isolasjon og oppvarming derimot er det ikkje snakk om, – straum er dyrt. Om vinteren er det kaldt og om sommaren er det varmt, inne og ute.

Nytt skuleprosjekt.

Lilong håp-skule har no fått god hjelp og kan i langt større grad enn tidlegare stå på egne bein. Møre Folkehøgskule har derfor tatt fatt på eit nytt prosjekt, ein skule som ligg i Guizhou-provinsen i sør-vest Kina. Skulen har 120 elevar, ligg i eit fjellområde, frodig og vakkert, men der er lite jord som kan dyrkast, og svært mange er fattige. Skulen ligg i eit område med minoritetsfolk, og miao-folket dominerer byen der denne skulen ligg.

Dette er ein ny skulebygning som i utgangspunktet ser fin ut på utsida, men den har ingenting innvendig. Skulen er bygd med midlar frå ein sjenerøs lokal kinesisk donor, som nytta alle sparepengane sine på dette. Før den nye skulen kom opp for eit par år sidan hadde ein berre «skulehus» av rishalm, leire og med jordgolv. Eit nytt bygg er ei stor forbetring. Likevel er behovet for å fylle huset med m.a. møblar, stolar og pultar stort. For to år sidan vedtok den kinesiske staten at skulegang og skulebøker skal vere gratis for alle. Skrivesaker, og skrivebøker må folk halde borna sine med sjølve. Å bidra med midlar til denne skulen er ikkje lett. Dei har ikkje telefon eller internett så kommunikasjonen er vanskeleg. Møre Folkehøgskule har kontaktar i nærleiken som kan hjelpe oss med å halde kontakt med skulen, slik at vi kan arbeide med å finne ut korleis og kva hjelp denne skulen treng.

Pengeinnsamling

Elevane ved Møre Folkehøgskule arbeider gjennom skuleåret med å samle inn pengar til skulen. Pengane blir tatt med til Kina, og nytta direkte til prosjekt og til å dekke behov som skulen har. Ingenting går bort i administrasjon, men alt går direkte til innkjøp og tiltak på skulen. Lærarar og administrasjon ved skulen ynskjer seg m.a. PC og internett, og ikkje minst skrivebøker, noko som staten ikkje dekkjer. Det er både kjekt og meningsfullt å arbeide for å hjelpe andre når ein sjølv møter opp og bidreg direkte, og ser korleis pengane blir brukt!

«Å manøvrere i byråkratiet i ein kinesisk provins er ikkje enkelt»

Inspektørmøtet 2010

Inspektørmøtet 2010 ble gjennomført i siste veka i januar. Rundt om i frilynt folkehøgskule sit det no mange godt nøgde inspektørar/ass.rektorar som har fått tips til administrasjonskvardagen, idéar til undervsningsopplegg og skuleutvikling, og ikkje minst påfyll som menneske. Fellesskapen med dei andre inspektørane gjer godt både personleg, fagleg og sosialt!

AV ERIKA ALNÆS

Inspektørane blei rista saman til Inspektørkoret, dirigert av Johny Fosse. Foto: Eli Håland

Inspektørmøtet går av stabelen kvart år i veka etter rektormøtet. I år var det skulane i distrikt fem som hadde region. Johny Fosse frå Jæren og Eli Haaland frå Karmøy fhs hadde laga eit rikhaldig program til nytte og inspirasjon. Som overskrifter fekk me

- Lover og reglar v/Knut Simble, NF,
- Medarbeidarsamtalen v/Jan Midtbøe, Stavanger kommune,
- Berekraftig folkehøgskule v/Terje R. Johansen, sekretær i Internasjonalt Utval for folkehøgskulen,
- Positiv psykologi v/Cand. polit. Ruth Velvik, Fana fhs.
- Nytt frå rektormøtet v/Dag Folkvord, rektor Jæren fhs.
- «Del og stjel» v/oss sjølve

Knut Simble var strukturert som alltid då han tok for seg temaet nedbemanning. Det er dessverre eit aktuelt tema for mange no, og då er det viktig å ha ein ryddig prosess som følgjer gjeldande lover og reglar.

Medarbeidarsamtale er det fleire inspektørar som har ansvar for på sin skule. Midtbø er kontaktperson for rektorane i Stavanger kommune, og arbeider i tillegg med arbeidsrett, arbeidsgjevarrelaterte saker og opplæring

i medarbeidarsamtale. Han gav oss ei god innføring i korleis me kan få til gode medarbeidarsamtalar, og kva me *ikkje* bør nytta slike samtalar til (til dømes som ledd i konflikthandtering).

Terje R. Johansen fekk aktivisert inspektørane gjennom speed-dialog, diskusjon, foredrag og haldningsskapande aktivitetar. Han fokuserte på skuleslaget vårt i samband med bærekraft, – og der har me mykje å ta tak i. Eg vil tilrå skulane å invitera han til dagsopplegg (eller meir). Han reiser rundt og har engasjerande opplegg med elevane. Og han kostar ikkje skulane noko!

Ruth Velsvik er ein engasjert lærar i psykologi på Fana Fhs. Ho formeleg dirrar av engasjement for faget sitt, og fekk formidla ei side ved psykologien som med hell kan nyttast i undervisning og sosialpedagogisk arbeid i folkehøgskulen. Underteikna har alt prøvd ut fleire idéar frå foredraget hennar, – med hell!

Øktene «Del og stjel» kan høyrast litt suspekt ut, men det gjeld altså erfaringar frå ulike inspektørar, ikkje steling frå elevane våre. Desse øktene gir oss høve til å koma med spørsmål eller tips om vellukka kurs, verktøy i kvardagen

vår, m.m. Her kom me gjennom m.a. gåvestatuttar, inspektørløna, fråvær (15-dagars-potten), elevsamtalar, internatleiar sin funksjon, laurdagsseminar, morgon-samling, alkoholreglement og kortkurs.

Eit av spørsmåla var korleis me kan få fleire inspektørar til å delta på inspektørmøtet. Saka er at av 47 frilynte skular kom det inspektørar frå 25. No er det nokre skular som ikkje har inspektør, men det er enno mange att! Kvifor er det dei same skulane som er representert år etter år, kvifor er det dei same som ikkje er representert? Er det unyttige tema? Er det økonomien som set grenser? Er det ein travel kvardag? Er det snakk om prioritet? Me som møtte var einige i at dei som ikkje møter ikkje kan ha noko aning om kva dei går glipp av. Den eine gongen i året me har høve til å møte andre i same arbeidssituasjon, – bør me ikkje prioritera det? Når det er såpass mykje fagleg på programmet, er det også styrking av kompetansen vår. Møtekostnadene vert delt på deltakarane. Jo færre som stiller, dess dyrare vert møtet. Me oppfordrar alle rektorane til å prioritera å senda inspektøren sin på inspektørmøtet i veke fire, – det kjem både inspektøren, administrasjonen og skulen til gode.

Mellom dei fyldige emna på programmet var me så heldige å bli rista saman til *Inspektørkoret*, dirigert av Johny. Han makta å driva fram herlege 4-stemde songar og kanonar. Me var òg så dyktige at me fekk ha ei framføring med Ruth Velsvik som publikum, – til ståande applaus!

Det var meir kultur på programmet: Fyrste kvelden var me på prøveforestilling på Rogaland Teater og såg «Little shop of horrors», ei flott oppsetting med fengjande musikk og god improvisasjon då dei fekk eit uhell. Rune Helgø tok oss med på byvandring ein time neste formiddag. På kvelden fekk me eit gastronomisk måltid som vart nær som eit bryllaup, god mat og drikke, fire timars måltid og 3 talar for å korte ned ventetida. Takk til Erlaug for fine ord, Torbjørn Thorsen for takketale til Harald Lyngtun som takkar av som inspektør, og NF-leiar Lars Sigve Meling som delte barndomsminne med oss.

Siste morgon var me så heldige å få besøk frå Jæren folkehøgskule med elevane på valfaget HUS (Humor-Ukulele-Song), dvs. Husmannslaget med ni gitar med kvar sin ukulele. Dei framførte eit lite knippe av songar flott leia av læraren sin, Johny. Eit fengjande innslag, gode representantar for folkehøgskuleungdomen, og flott start på dagen!

Som sagt innleiingsvis: Det gjer godt å vera på inspektørmøtet. At dette møtet også vert prioritert av både leiar og dagleg leiar i NF, samt leiar i IF (Dorte Birch vart dessverre sjuk), set me stor pris på. Me som reiste frå Stavanger kom heim med ein solid dose vitamininnsprøyting. Johny og Eli skal ha stor takk for det, og me ser fram til neste møte i regi av distrikt 6 i januar 2011.

Gruppereiser med TEAM BENNS / KILROY

Vi har lang erfaring med å arrangere studieturer for lærere, og i tillegg til fly, overnatting og kulturelt program kan vi også hjelpe med et faglig opplegg som f.eks. besøk på en skole eller bedrift.

Praha	fra Kr.	2510,-
London	fra Kr.	2995,-
Riga	fra Kr.	2945,-
Budapest	fra Kr.	2475,-
Berlin	fra Kr.	3055,-
Istanbul	fra Kr.	3360,-

NB! Prisene inkluderer fly fra Oslo i minibuss, 4 overnattinger i dobbeltrom på 3* hotell i sentrum, frokost, samt alle skatter og avgifter. Prisene er gyldige for grupper på min. 10 personer som ønsker segnet bussett. Prisene varierer ut fra sesongen og vi har fast utgangspunkt i tilgjengelig periode. Vi har forbehold om eventuelle prisoppgjørs som kan oppstå ved reservasjon, pris- og vektendringer samt selvkostberegninger.

Vi hjelper med alle type gruppereiser som f.eks. lærertur, firmatur, vennetur, kortur, julebord osv. For mer informasjon - ta kontakt med oss.

Kirkogata 32
0153 Oslo
Tlf: 23 10 23 19
grupper@team-benns.no

TEAM BENNS
www.team-benns.no

KILROY
group travel

Alle folkehøgskolene i Norge på Facebook

Endelig har det kommet en side for på Facebook der alle skolene kan profilere seg selv. Nå venter vi bare på at alle skolene skal gjøre nettopp dette: Profilere seg på denne siden. Helt gratis.

AV JON ILSENG

Sosiale medier er et gratis spleiselag. Som i alle andre sosiale sammenhenger vil kvaliteten på det sosiale avhenge av hva hver enkelt har å bidra med. Altså, hva du har å tilføye samtalen du deltar i. Hvis alle er stille rundt lunsjbordet kan det knapt kalles sosialt. Først når alle deltar fungerer det tilfredsstillende. Slik er det også med vår nylig lagde Facebookside.

Fra web 1.0 til Web 2.0

For noen år siden brukte folk internett kun for å hente ut informasjon. Det er dette man i ettertid kaller web 1.0. Nå bruker man nettet i nesten like stor grad til å laste opp ting. Dette er det vi kaller web 2.0, og det er dette som gjør sosiale medier mulig. Nå er det ikke en person eller administrator som styrer informasjonen, men brukerne selv som generer innholdet. Eneste ulempen med dette er at man er helt avhengig at brukerne bidrar. Og det er her du som folkehøgskoleansatt kommer inn.

Startfase og barnesykdommer

Facebooksiden «Alle folkehøgskolene i Norge» er i en startfase. Vi har i skrivende stund 515 fans og har som mål å få minst 1000 før sommeren. Siden er helt åpen for alle som vil se, men for å legge inn noe må du være fan.

Den mest utpregede barnesykdommen hos sider som dette er at administratoren er den som bidrar mest. Dette er den fødselshjelp man gir en slik side for at den i det hele tatt skal kunne lanseres, men etter kort tid blir dette et kunstig ånde-

drett. Siden må etter hvert driftes av brukerne og det er det jeg håper å motivere dere til ved denne artikkelen. Siden vår på Facebook kan bli en viktig rekrutteringskilde. Kanskje en av de viktigste. Dette koster ingen penger. Bare litt innsats. Og du trenger ikke være informasjonsansvarlig for å bidra. Linja di gjør også helt sikker noe spennende du har lyst til å skryte av. I så fall ber jeg deg om å skryte av det her hvor alle kan se det.

Hva skal vi med en felles Facebookside?

Gode spørsmål krever gode svar. Målet med siden er å kunne samle opp det mest spennende av folkehøgskole relaterte saker som allerede ligger ute på nettet. Alt som ligger på Youtube (og det er ikke lite) kan linkes opp her. Alle bilder som er tatt på folkehøgskole kan i utgangspunktet legges ut her. Link til din skoles side kan postes opp her. I tillegg kan det også selvsagt legges ut helt nye saker som ikke er lagt ut på nettet tidligere.

Å være der elevene våre er

Siden vi vet at absolutt alle fremtidige elevene våre er på Facebook er sjansen ganske stor for at de vil komme over denne siden. Hvis de skriver folkehøgskole i søkerfeltet på Facebook vil siden komme opp om et alternativ, og siden den omhandler ALLE folkehøgskolene er det stor sannsynlighet for at de klikker seg inn på siden. Vil de da se en video eller et bilde fra din skole? Ja, det kommer jo an på om du har lagt ut noe der.

For oss som bedriver informasjonsarbeid for alle skolene er det viktig at nye elever ser hvor mye spennende som foregår på de ulike skolene. Dette er naturligvis i din interesse også.

Konkurransen eller samarbeid

Noen som leser dette har sikkert en tanke om at det er deres egen side på Facebook som vil genere nye søknader. Ikke en felles side der alle «konkurrentene» også er. Dette er både riktig og galt. Det riktige er at, jo, det er nok via deres eget informasjonsmaterieell dere rekrutterer. Dere bør altså ha en side på Facebook som fungerer godt, akkurat som dere må ha en egen hjemmeside. Deretter må fellesskapet ha en god side, akkurat slik fellesskapet har en god hjemmeside. For via denne får dere både trafikk og elever. Det er gode tider om dagen. La oss vise dette frem. Jeg tror en slik Facebookside er et fantastisk sted å gjøre dette.

Skaffer dere fans og legger ut saker på Facebooksiden «Alle folkehøgskolene i Norge», så kan jeg garantere at det kommer til å resultere i nye elever.

Derfor håper jeg du hjelper oss å hjelpe deg. På forhånd takk.

Kommer: Edvard Hoem

VONHEIM:

Til alle vener av norsk folkehøgskule

Forfattar Edvard Hoem skal halde foredrag om Bjørnson og folkehøgskulen under Vonheimstemnet 1. august.

Kor mange er det som veit om Vonheim gamle folkehøgskule i Gausdal?

Styret i Vonheims Venner ønskjer å koma i kontakt med alle som arbeider og er glad i folkehøgskulen, for det ser ut til at mange ikkje er klar over denne historiske staden. Vi arbeider for å ta vare på Christopher Bruuns folkehøgskule frå slutten på 1800-talet, halde den i god stand, og leige den ut til private og offentlege samlingar. Til nå har einskildmedlemmar og livsvarige støtta opp, men

diverre har mange gått bort og mange får vi ikkje tak i.

Dersom døkk som arbeider i folkehøgskulen i dag vil bli kjent med historia, er vi sikre på at døkk vil sjå verdien av å vera medlemmar og ta ein tur til Vonheim.

Da kunne det vera høveleg å koma til Vonheimstemnet 1. august og vera med på Bjørnsonfeiringa i år, for da skal forfattar Edvard Hoem halde foredraget om Bjørnson og folkehøgskulen. Her blir det også eit rikt kulturprogram.

Vi skal lova at døkk skal bli godt mottekne og vi trur at Kr. 200,- ikkje er for høg medlemskontingent. Denne kan betalast til bank.nr.2003.2009.361 ved kasserar Arne Nustad, 2635 Tretten.

Skular må betala kr. 500,- men dei må sjå det som ei investering for framtida.

Velkomne skal døkk vera!

Torgunn Holm Maurset (leiar)
2656 Follebu
Tlf.: 6122 0482

Olav Aukrust

– BIOGRAFI AV JAN INGE SØRBØ

Jeg skal gjøre Jan Inge Sørbøs praktfulle biografi om Olav Aukrust både rett og urett; rett ved først å nevne hans noble framstilling av Olav Aukrusts spenningsfylte liv, og ved å framheve hans tolkninger av noen av Olav Aukrust sine dikt; urett ved å legge uforholdsmessig mye vekt på folkehøgskoledelen av biografien.

AV ARILD MIKKELSEN

Jan Inge Sørbo er en interessant mann å følge; professor i Volda med litteratur som arbeidsfelt, skriver biografier, romaner og essaysamlinger. Han er mannen som har løftet fram lyrikeren Arnold Eidslott, som har skrevet «Essay om teologi og litteratur», ei bok jeg stadig vender tilbake til, og som har gitt ut den både morsomme og interessante biografien om Hans Skjervheim som han for øvrig fortalte om på et rektormøte for noen år siden. Jan Inge Sørbo er maurflittig og må ha en lese- og arbeidskapasitet som få, og han har en klar affinitet til folkehøgskolebevegelsen og folkehøgskoleidéene. Sist høst kom han med en ny biografi, denne gangen om Olav Aukrust, og dette er en biografi som virkelig er interessant for alle som har sans for folkehøgskolehistorie, i tillegg til en klype nysgjerrighet overfor poeten, skalden og mannen Olav Aukrust.

Overgår de fleste

For de fleste har det vel lagt seg ganske mye støv på Olav Aukrusts poesi. Jan Inge Sørbo blåser knusktørt bokstøv vekk, og åpner en port både til det poetiske universet og til livet poeten levde. Olav Aukrust er mannen som ville forene det nordiske, det rotnorske og det universelle gjennom en gigantisk nasjonal-kristelig syntese. Han så på seg selv som en skald med en særegen oppgave i så måte. Verktøyet var landsmålet, naturen var fjellbygdene og det folkelige bygdelivet i alle fasetter, inkludert fillete originaler, fyllefester med hjemmebrent, antikviteter, samt folkemusikkens rytmer og klanger. Jan Inge Sørbo makter å løfte fram diktene til Olav Aukrust, ikke ved å sause liv og dikt sammen, men ved å la dikterens spenningsfylte liv være en slags klangbunn for lesningen av noen av diktene. Da slipper den bastante nasjonale ideologien som har gått ut på dato taket, og vi kan oppleve

poeten Olav Aukrust som i rim og rytmer overgår de fleste, og vi kan gripe skjønnheten som selsagt finnes der. Jan Inge Sørbo forteller også kjærlighetshistorien mellom Olav Aukrust og søstrene Gudrun og Margit Blekastad med sordin, uten antydning til lummer dyneløfting som den dramatiske historien for øvrig kan legge opp til.

For oss i folkehøgskolen er forbindelsen mellom Olav Aukrust og folkehøgskolen særlig interessant. Jan Inge Sørbo kommer inn på deler av folkehøgskolens historie som er lite framme i lyset. Olav Aukrust ble aldri noen akademiker, det ble framhaldsskole, lærerutdanning og så ble han lærer, i 1910 på Østfold Folkehøgskole, seinere Bondelagets Folkehøgskole. Jan Inge Sørbo siterer professor Bjarte Birkeland som har påvist at nesten hele lyrikkgenerasjonen fra 1910 hadde vært bort i folkehøgskolen på en eller annen måte. Like etter 1905 var tanken om det nasjonale sterk, og dette falt sammen med Christopher Bruuns tanke om «kulturell fornying gjennom norrøn renessanse» slik Sørbo formulerer det. Da Aukrust startet som lærer på Østfold Folkehøgskole var han allerede en kjent person som folketaler og nasjonal ideolog, og liksom Bruun var han sterkt inspirert av Kierkegaard. Her berører Sørbo et interessant punkt som jeg ønsker han kunne komme tilbake til ved et seinere

«Dette er en biografi som virkelig er interessant for alle som har sans for folkehøgskolehistorie»

høve, nemlig forholdet mellom Grundtvig og Kierkegaard. Slik Sørbo framstiller tenkinga til Aukrust var den preget av en sømløs overgang mellom Grundtvig og Kierkegaard. Det hadde vært spennende med en klarere grenseoppgang her, men det virker meget sannsynlig at for Aukrust var det en klar linje fra Grundtvig og Kierkegaard, til Christopher Bruun, og det er kampen for det rotnorske som er fellesnevneren for Aukrust.

Fra folkehøgskole til folkehøgskole

I 1913 blir Olav Aukrust styrer på Gausdal Folkehøgskole. Det er han som skal «løfte kappa etter Bruun» gjennom «frigjering av det nasjonale som ein del av forløyisinga av gudsbilete hos det nordiske menneske». Etter to år er det ikke grunnlag for videre drift på Gausdal Folkehøgskole, og Aukrust blir tilbudt stilling ved Eidsvoll folkehøgskole, men velger heller å bli styrer på den nystarta Dovre Folkehøgskole. Jan Inge Sørbo skriver grundig om hvordan denne flakkinga fra folkehøgskole til folkehøgskole tærer på kreftene, og samtidig kommer på kollisjonskurs med det enorme dikterkallet. Olav Aukrust slites mellom mange ønsker, han er mye sjuk og slites også mellom kjærligheten til søstrene Blekastad.

Som om ikke det var nok dukker det også opp en annen kraftig inspirasjonskilde i Aukrust sitt liv, nemlig Rudolf Steiner og antroposofien. Sørbo viser at Aukrust blir

«... det var 'ei lomme av Steiner-idear innafor folkehøgskolerørsla'»

antroposof, og at rekka av viktige personer han trekker på utvides fra Grundtvig, Kierkegaard, og Bruun til Goethe og Steiner. Dette er et lite omtalt avsnitt i historien til den norske folkehøgskolen. I et meget interessant kapitel drøfter Jan Inge Sørbo forholdet mellom Grundtvig, Bruun og Steiner, og konkluderer med at grundtvigianismen aldri gikk over til antroposofi, men at det var «ei lomme av Steiner-idear innafor folkehøgskolerørsla». Historien til Dovre Folkehøgskole med Olav Aukrust som styrer blir på denne måten en spennende parentes i norsk folkehøgskolehistorie som har vært lite omtalt.

Jan Inge Sørbøs biografi om Olav Aukrust er lettlest og samtidig grundig, faglig overbevisende uten intellektuell posering av noe slag. Det er bare å gi seg over, og med fornyet interesse kaste seg over Olav Aukrust sine dikt-samlinger. Etter Jan Inge Sørbøs veldreide refleksjoner har jeg merket at dette er dikt som fortsatt lever.

LÄRERSTILLING PÅ NORDISKA FOLKHÖGSKOLAN, KUNGÄLV

Skolen söker etter en nordisk lärar som skal ha linjeansvar for vår nyopprettede internasjonelle linje Nord:Globe (se www.nordiska.fhsk.se og sök på långa kurser) fra 1.august 2010.

Vi söker etter en lärar som er faglig sterk innen samfunnsvitenskap, internasjonelle- /globaliserings-spörsmål og/eller antropologi. Kjennskap og erfaring fra folkehögskole vil være en stor fordel, likeså gode kunnskaper i engelsk. Som lärar på Nordiska inngår du i et aktivt pedagogisk og sosialt team og vil også bli pålagt undervisning på andre linjer innenfor fagområdet.

Lönn etter avtale

Söknadsfrist: 01. mai 2010

Skolen kan tilby leilighet.

Sökanden sendes til Nordiska folkhögskolan v/ rektor, Olof Palmes väg 1 SE-44231 Kungälv, Sverige

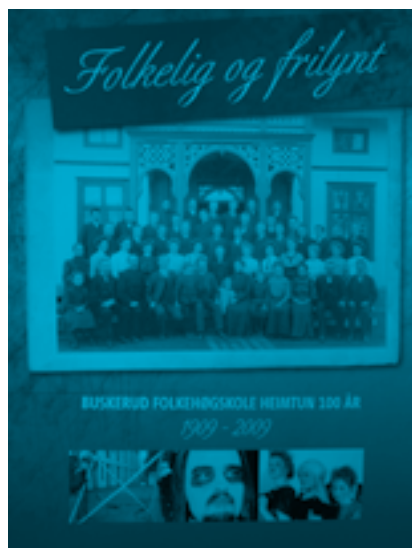

**Nordiska
folkhögskolan**

Forespörelse om stillingen kan rettes til:

Karin Langeland, assisterende rektor – 0046 – 303 20620

Beate Fasting, rektor – 0046 – 303 206204

VIDSYNT 100-ÅRSBOK OM BUSKERUD FOLKEHØGSKOLE

Arild Mikkelsen: Folkelig og frilynt. Buskerud Folkehøgskole 100 år.

AV OLAV KLONTEIG

Det er to grunnar til at dette er meir enn eit vanleg jubileumsskrift. Den eine er knytt til Heimtun – Buskerud Folkehøgskole, den andre til redaktøren/forfattaren. Heimtun var, særleg i 1970-åra, i særleg grad lydhøyr overfor pulsslaga frå samtidas frigjerande pedagogikk. Kunst- og kultur-skolen var «der det er sang og fest», men også sett på som ei «ugagnskråke».

Og så er Mikkelsen ein av dei få som kan setje den lokale skolehistoria i samband med nasjonale idebrytningar, i skoleslaget og i samfunnet. Fleire stader blir den lokale ramma sprengt, og temaet får allmenn interesse.

Nils Tørto leverer også levande portrett av tidlegare rektorar.

I tillegg er boka nokså breilagd. I alt er det 26 personar som har ytt bidrag, m. a. fleire tidlegare elevar. Øvre Eiker kommune kjem inn med visjonar om lokalt samarbeid. Her er omtale av kompetansesaka i NF (Dag Wollebæk) og to artiklar om det grundtvigske. Pål Walstad markerer at hos Grundtvig er det yrkesretta medrekna i den folkelege danninga, og Mikkelsen foreslår at frilynt folkehøgskole bør inkludere det religiøse i si livsopplysning.

Ein får inntrykk av at det gamle Heimtun var eit typisk døme på det frilynte – kan vi seie eit barn av «far Sagatun» og «mor Vonheim»?

Det som lesaren nok vil feste si interesse ved, er omtalen av dei stormfulle 70-åra på Heimtun. Det var vel ingen folkehøgskole der konfliktstoffet i dette ti-året fekk så skarpe uttrykk som her. Heimtun blei kjent som «annleis-skolen» og hadde somtid meir enn 600 søkarar til vel 80 elevplassar!

Lærarane var inspirerte av radikale skoleidear, som dei kopla til det grundtvigske arvegodset, og seriøst opptatt av å gi elevane medansvar.

Ein god del av elevane var nok frustrerte, men aktive i sitt ungdomsopprør. Dette opna for at Heimtun blei eit sosialt eksperiment, med stor makt til allmøtet, emneundervisning og fire år med kollektiv leining – ei øy av venstreorientert nyskaping, men også med alkohol- og narko-problem, midt i eit nokså tradisjonelt bygdemiljø.

«Det er krevende å være i front», skriv Mikkelsen, i ei balansert og sober drøfting av den konflikten som måtte kome.

Ei innhaldsrik bok!

På studietur til fargerike San Francisco

San Francisco fra kr. 6.280,-*

*FLY FRA OSLO + 5 OVERNATTINGER

Vi skreddersyr gruppereisen etter deres behov og tilbyr mange spennende faglige besøk og utflukter - til gode priser.

Bli også med i trekningen av 2 flybilletter til fargerike San Francisco med KLM/ Air France!

Gå inn på vår hjemmeside kilroygroups.no, svar på noen enkle spørsmål, og du er med i trekningen av 2 flybilletter til San Francisco.

NB! Prisen inkl. fly fra Oslo, 5 overnattinger på ungdomshotell samt alle skatter og avgifter. Prisen gjelder for grupper på min. 10 personer som reiser samlet tur retur. Prisene varierer ut fra reisedato, og vi har tatt utgangspunkt i billigste reisepriode. Forbehold tas for prisendring og plassproblemer ved reservasjon.

kilroygroups.no - tlf.: 23 10 23 40
oslo.groups@kilroytravels.no

SOGNDAL FOLKEHØGSKULE

Kurs for praktisk personale i folkehøgskulen

Når forsommaren er på det vakraste, med fruktblomstring i liene og snø på fjelltoppane omkring, samlast vi til trivelege og nyttige dagar ved Sognefjorden.

- Påmelding innan 1. mai til sogndal@sogndal.fhs.no
- Pris for heile opplegget, inkl. tur Lustrafjorden kr. 2400,-.

Møt kollegaer, bli inspirert av kurs i kommunikasjon, få meir kjennskap til turnusordningar og arbeidstidsplanlegging, bli meir kjend med Gjest Baardsen, opplev perlene langs Lustrafjorden, bad i stampene ved Sogndal Folkehøgskule.

Kom til Sogndal Folkehøgskule
 31 mai. Meir informasjon:
www.folkehogskole.no/puf

Elevene syklet for miljøet på Skjeberg

AV RUNE SØDAL

– Dette er for stort til at jeg har kontroll, var Siri Sørli Jørgensen sin siste kommentar før hun hadde en flott velkomst for elevene fra Skiringssal folkehøgskole. Foranledningen var at Siri og hennes medelev Maiken Grønnevik-Smith møtte Hallvard Smørgrav på miljøkonferanse i Odense. En felles miljødag for Skjeberg og Skiringssal var deres ide. Noen måneder senere satt alle elevene på Skjeberg folkehøyskole. Elevene på Skjeberg organiserte og de ble raskt delt inn i grupper. Natursti med miljøposter var oppdraget. Her fikk elevene øvelse i å sortere, tippet på hvor mange tonn brus elevene på Skjeberg hadde konsumert dette året, og ikke minst konkurrert i å produsere egen energi. Øvelsen gikk ut på å sykle tre minutter med full speed, for så å måle energien som ble produsert.

Miljødag på Skjeberg folkehøyskole.

UTSTILLINGEN VISER 200 VERK AV CAGE OG KUNSTNERE SOM DUCHAMP, WARHOL, RAUSCHENBERG OG NAM JUNE PAIK

Henie Onstad Kunstsenter presenterer den største Cage-utstillingen siden hans død i 1992

«People Call it Noise – But he Calls it Music». Slik beskrev Chicago Daily News arbeidet til den unge komponisten John Cage (1912–1992) i en anmeldelse 19. Mars 1942. Denne «støyen» som Cage frembrakte ved å spille på trekubber, vannflasker, hermetikkbokser, fløyter, trommer og annet, ga snart rom for «stillheten». Denne stillheten kulminerte i det berømte stykket 4'33 (1952). Akkurat som Andy Warhols suppebokser, har 4'33 av Cage, bestående av tre satser uten at en eneste tone blir spilt, blitt et ikon innen populærkulturen.

Mye har blitt sagt om Cage, men hvem var han egentlig? Selv om man ofte refererer til Cage, er verkene hans lite kjent. Med tittelen The Anarchy of Silence – John Cage, viser Henie Onstad Kunstsenter ikke bare den største internasjonale retrospektive utstillingen siden hans død, Kunstsenteret presenterer også det første forsøket på å sette Cage sine radikale idéer inn i en større, historisk sammenheng.

Bare et par måneder etter John Cages' død, presenterte Museum of Modern Art i Los Angeles en større retrospektiv som var blitt laget i samarbeid med Cage mens han enda levde. Nå, omtrent to tiår senere, kan vi presentere en historisk gjennomgang som viser hvilken enorm betydning Cage har hatt innen ulike felt som musikk, dans og billedkunst. Utstillingens kurator, Julia Robinson, fra New York, representerer en ny generasjon kunsthistorikere, som gjennom sitt blikk kan sette Cage sine verk inn i en ny sammenheng.

Utstillingen viser en kronologisk gjennomgang av Cage sin kunstneriske karriere. Her presenteres verk fra 1930 og frem til sent 80-tall. På Høvikodden starter utstillingen nettopp her, i forbindelse med Cage sitt besøk på Henie

Onstad Kunstsenter i 1983. Her vises dokumentarisk materiale som video, tekst, bilder og kassetter. Dette besøket har vist seg å ha hatt stor betydning for en rekke norske komponister og musikere som fikk anledning til å stifte bekjentskap med Cage personlig. I denne anledning utgis det derfor også en egen CD med musikk og dokumentasjon fra dette besøket: JOHN CAGE IN NORWAY.

Utstillingen består av 200 verk av Cage og kunstnere som han samarbeidet med. Her finnes originalpartiturer, malerier, lydopptak, film og multimediainstallasjoner. Ikke alle disse verkene er laget av Cage alene. Flere har blitt til i samarbeid med kunstnere som Marcel Duchamp, Robert Rauschenberg, Andy Warhol, La Monte Young, Nam June Paik og en rekke Fluxuskunstnere som blant annet Yoko Ono. På denne måten gir utstillingen en sjelden innsikt i den ekstraordinære bredden i virksomheten til Cage. Her presenteres også verk fra hans opphold på den eksperimentelle skolen Black Mountain College og New School i New York. Flere av hans studenter fant snart sin plass i den gryende avantgarden, fra Fluxus til den konseptuelle kunsten. På den måten ble Cage en av drivkreftene bak hele utviklingen av etterkrigstidskunsten på tidlig 1960-tallet.

«He's not a composer, but an inventor – of genius». Skal vi tro myten, var det slik Arnold Schoenberg beskrev sin elev Cage. Uansett hva som er sant eller ikke, er det ingen overdrivelse å si at Cage har en posisjon innen 1900-tallets kunst, som kun kan sammenlignes med Marcel Duchamp. Disse to kunstnerne står for en forandring som er helt unik. Cage innehar denne posisjonen – ikke bare på grunn av sine radikale idéer – men også fordi han evnet å formidle de teoretisk gjennom en rekke forelesninger og

John Cage på Høvikodden i 1983. Foto Jamie Parslow

tekster. Cage var med andre ord ikke bare en komponist, han var like fullt en filosof og billedkunstner. Og idéene hans forandret retningen til den moderne kunsten, musikken og dansen.

Født i Los Angeles, flyttet Cage til New York i 1942. På 50-tallet begynte hans internasjonale omdømme å gjøre seg gjeldende. På denne tiden opptrådte han jevnlig med ulike performancer. Hans stadig tilbakevendende spørsmål som fylleristet de tradisjonelle konvensjonene i musikken ble hørt av flere og flere. I løpet av en karriere på om lag 50 år, rakk Cage å skape et ukjent antall formale, strukturelle, temporale og teknologiske nyvinninger som har blitt milepæler innen samtidskunst og åndsliv.

At en stor retrospektiv utstilling om Cage vises på et kunstsenter, er ingen overraskelse når man ser hvordan han levde og hvor han opptrådte. Som under besøket på Høvikodden i 1983, var det på museer og kunstsentre verden over han først og fremst figureerte. Hans debut i New York i 1943, som bestod av et perkusjons-ensemble som spilte uventede instrumenter, ble ikke gjort i en konserthall eller i et auditorium på Universitetet. Han opptrådte på MOMA (Museum of Modern Art).

Det finnes mange sider ved John Cage. I utstillingen vektlegges imidlertid hvordan Cage forandret retningen innen kunsten i etterkrigstiden. Her tillegges hans komposisjoner særlig vekt, hans radikale måte å skrive partiturene på, og ikke minst hans oppfordring både til kunstnere og publikum til å ta en mer aktiv rolle i den skapende prosessen.

Tittel: The Anarchy of Silence – John Cage

Utstillingen er åpen fram til 30. mai

Kurator: Julia Robinson

Ansvarlige for den norske utstillingen: Caroline Ugelstad, Lars Mørch Finborud og Lasse Marhaug

Utstillingen har kommet i stand gjennom et samarbeid mellom MACBA (Museu d'Art Contemporani de Barcelona) og Henie Onstad Kunstsenter. Utstillingen åpnet i Barcelona 22. Oktober 2009.

Kontaktinformasjon:

Gunhild Varvin, kommunikasjonsansvarlig HOK, gv@hok.no, 402 17 573

Se også www.hok.no

John Cage utstilling på Høvikodden denne våren.
Foto Jamie Parslow

«Halve skolen utvist på grunn av drikking»

Alternativ pedagogikk? Bare når det passer oss...

AV BJØRN OLAV NICOLAISEN, NAMDAL'S FOLKEHØGSKOLE

Overskriften er henta fra VG Nett 9. februar i år. Vi har alle sammen vært der; en stor alkoholsak, og etter mye «tårer og tænders gnidning», ender det med sanksjoner som ingen vil ha; bortvisning/ utvisning av elever. Nå sist hos mine gode venner på Jæren folkehøgskole, som følte at de var nødt til å sende 49 elever bort i 3 dager.

Stadig vekk, gjennom snart 25 år i folkehøgskolen, har jeg vært med på dette – og har hørt mangt et engasjert forsvar for konsekvens-pedagogikken. Vi er også flinke til å rasjonalisere: «Nei, disiplinærsaker egner seg dårlig til

pedagogisk praksis. Dessuten tar det for mye tid, og går ut over faglig læring». Jeg har vel selv brukt slike argument. Så hva er egentlig problemet?

Problemet er at vi utgir oss for å være et *samtalebasert* skoleslag med en *alternativ pedagogikk*. Bruk av sanksjoner som bortvisning er IKKE alternativ pedagogikk – det er mainstream pedagogikk, og det er kanskje den vanligste og minst reflekterte av alle læringsteorier. Betinget læring gjennom bruk av straff/sanksjoner er en pervertert form for behaviourisme; det finnes ikke noe forskningsmessig

belegg for å hevde at straff fremmer læring. Om vi nå mener at læring er noe mer enn endring av adferd. Og det gjør vi vel?

Like fullt støtter vi oss til denne adferdspedagogikken. Til alt overmål våger vi å påstå at vi fremmer demokratisk dannelse, og behandler elevene som voksne. Når var du sist i en voksen sammenheng der en del av gruppa vedtok sanksjoner mot resten? Har du noen gang hørt om et distriktsmøte i NF der forhandlingene ble avbrutt pga uro og fyllebråk natta i forveien?

Om en eller noen få elever begår (mer eller mindre alvorlige) regelbrudd på skolen, er det naturlig å behandle det som disiplinærsaker. Når halve elevflokket bryter forbudet mot alkohol ved skolen, er det etter min mening ikke et disiplinærproblem, men først og fremst en sosial-pedagogisk utfordring. Det gir oss en unik mulighet til å bruke vår alternative pedagogikk, der *dialog* og *konsensus* er sentrale elementer. Disse situasjonene og mulighetene skusler vi bort, fordi vanskelige samtaler ofte er ubehagelige og tidkrevende – og vi er redde for at elevene skal klage på at undervisninga blir avlyst.

Men hvilke situasjoner er bedre egnet til å praktisere og vise hva vi mener med alternativ pedagogikk? Her er både elever og ansatte sterkt følelsesmessig berørt, og alle befinner seg sammen i en akutt krise som må løses. Og det beste av alt: det står ikke om liv og død, det bare føles sånn.

Om en tar utgangspunkt i at alle aktører er enige om hva som har skjedd, og har et felles ønske om å komme styrket ut av situasjonen – så skulle det jo være mulig å finne en vei? Dersom en likevel ender opp med at halve elevflokket må reise, så kan ikke det skje før samtlige av dem er enige i at dette er en rimelig reaksjon, og at hele skolesamfunnet føler at det er gjenopprettet en rettferdighet og en ny kontrakt.

Behandlinga av disiplinærsaker berører sjela vår. Det finnes ingen pedagogiske argumenter for å straffe drikking på internatet med bortvisning eller utvisning. Det er ikke i tråd med vårt grunnsyn å bruke instrumentell tvang i vår pedagogiske hverdag. Det er ikke i tråd med vårt menneskesyn å behandle 19-20-åringer som barn som «ikke vet sitt eget beste», og derfor må tvinges inn på den smale sti. Det er ikke i tråd med vårt demokratiske sinnelag å definere sider ved skolelivet som uegnet for demokratiske prosesser.

Folkehøgskolen skal være en skole for hverdagslivet. Skolehverdagen har vi nå administrert i effektive regimer og rutiner, slik at forutsigbarheten er størst mulig for både ansatte og elever. Vi skriver rapporter og måler resultater for å bli enda mer effektive og konkurransedyktige. Når skoleledere møtes, snakker vi om markedsføring, økonomi og hva vi kan lære av de som har suksess.

Men vi diskuterer ikke pedagogikk lenger.

Halve skolen ble **ikke** utvist på grunn av drikking

Bjørn Olav Nicolaisen har i dette bladet et innlegg som handler om vår måte å takle regelbrudd i folkehøgskolen. Jeg støtter det han skriver. Jeg skulle ønske vi klarte å takle disse utfordringene på en bedre måte.

AV DAG FOLKVORD, JÆREN FOLKEHØGSKULE

Jeg vil her si litt om den konkrete saken, og litt om hva den har utløst av prosesser hos oss.

Selv om utgangspunktet er denne saken og vår skole, så oppfatter jeg Bjørn Olav slik at han ønsker en generell diskusjon på disse utfordringene.

Historikk

Vi hadde 6. februar gjensynstreff med to kull på skolen. En kjempeflott dag og kveld der stemningen nesten løftet taket. Vi avsluttet arrangementet rundt 23.30. Elevene fra i fjor bor på et hotell i nærheten, og elever fra begge kullene har avtalt å møtes på en lokal pub som ligger noen hundre meter fra skolen.

Det som skjer er at tilsynslærer er på internatet et ærend og treffer på elever som sitter på et rom og tar seg et glass vin. Resultat er at mandag morgen har vi en alkoholsak.

Så er det noen elever som mener det bør være flere som tas med i saken, og elevene oppfordrer hverandre til å si ifra dersom de har drukket alkohol på internatet. Og altså totalt 49 stk kom og «meldte» seg. Det er snakk om å ta seg en pils eller cider mens de stiller seg og skal gå på puben. «Sminke-øl» er et begrep.

Prossessen

For å gjøre historien kort, vi har samtaler med alle disse elevene, de har anledning til å snakke med elevrådet, elevene har allmøte, lærerråd/elevråd (=Skoleråd)

diskuterer sakene, og mandagen går til disse prosessene. Konklusjonen er at de må ut av huset i tre dager, i realiteten to siden mandagen telles med.

Dette er en reaksjon som er laget i samarbeid med elevene for noen år siden, og som vi tar opp og diskuterer med elevene i starten av hvert skoleår. Reaksjonen er ikke «hellig», den kan gjerne endres. Poenget er at skolen og elevene ønsker en reaksjon som «kjennes» når dialog ikke lenger fører fram.

Som regel starter vi hvert skoleår med å møte utfordringer med dialog. Vi er villige til å bruke mye tid på å få til en god dialog, og vi ønsker å finne fram til regler som elevene har et eierforhold til og respekterer. Det er ikke noe poeng å straffe så hardt, poenget er å markere at brudd på våre felles regler er uakseptabelt.

Hva skjedde?

Alle 49 elevene dro fra skolen og fant seg overnatting hjemme eller leide seg rom andre steder. VG fikk tak i saken som havnet på førstesiden på nettet mandag kveld. Lokale desker i aviser, TV og radio satt og surfet på nettet på jakt etter lokalt stoff, og kom over denne artikkelen. Fra tirsdag morgen til utpå ettermiddagen var rektor opptatt med journalister. De stod i kø og måtte bestille tid for intervju! En absurd situasjon. Men utpå ettermiddagen ble det stille. Saken var over, her var det ikke mer å hente.

Saken levde også en kort periode i bloggene som hang på artikkelen til VG. Her var det noen hovedkategorier innlegg. Den første var «Helvetes kommunistland der en ikke får lov til noen ting», den andre kategorien var våre elever og andre folkehøgskole-elever. Folkehøgskoleelevene var ryddige og saklige. De mente i all hovedsak at saken var løst godt fra skolen sin side, de var klar over hva de

gjorde, og tok reaksjonen som kom. Altså støtte til skolen for løsningen på saken. Grunnen tror jeg er at reglene og reaksjonene er så gjennomdiskutert at elevene «eier» dem.

Et spørsmål som gikk igjen var: Hvorfor lot dere ikke elevene bli/ga en annen reaksjon siden det var så mange? En elev fra en annen folkehøgskole svarte ryddig på dette. På hans skole skjedde en tilsvarende situasjon i fjor tror jeg, og elevene slapp reaksjon siden de var så mange. Men han selv hadde fått en reaksjon litt tidligere for samme forseelse. Han var fortsatt sinna og syntes dette var svært urimelig.

Vårt utgangspunkt er også at reaksjonen går til den enkelte og ikke til en gruppe. Om det er fire eller 49 enkeltpersoner, så skal alle behandles like rettferdig.

En parallell angrepsvinkel er å ta dette opp som et miljøproblem. Det at mange elever velger å kjøpe alkohol som så drikkes på internatet sier jo noe om holdningen til internatet og livet der. Denne måten å angripe problemet på er vi godt kjent med.

Veien videre

Når elevene er tilbake etter påske skal vi sette av tid til å diskutere hvordan vi vil ha det på skole og internat enda en gang. Skolens utgangspunkt er at vi ikke vil ha alkohol på internatet, og at vi vil at alle elever møter til undervisning hver dag. Hvordan får vi dette til?

Diskusjonen har vi hatt svært mange ganger, men vi tar den gjerne igjen. Slike diskusjoner er kanskje noe av det viktigste vi gjør på skolen. Vi prøver ut nye modeller med jevne mellomrom.

Vår erfaring er at elevene stort sett synes dette er fornuftig bruk av tid. Det handler nok om at de føler at diskusjonen er reell. De vet at dersom vi finner fram til gode løsninger, så vil skolen prøve ut disse løsningene. De vet at vi har felles interesse, elevene ønsker ikke alkohol på internatet.

Intet hadde vært bedre enn at vi slapp å bruke sanksjoner. Intet hadde vært bedre enn å slippe å sende elevene ut av skolen med de ulemper og kostnader dette medfører.

Så om noen kan hjelpe oss med løsningen på dette, tar vi gjerne imot alle råd og tips som måtte finnes i folkehøgskolelandskapet! Uansett syns jeg det er flott at Bjørn Olav starter diskusjonen. Den er viktig og det er slike diskusjoner som bringer oss videre. Folkehøgskolen skal være et skoleslag i forkant!

KALENDER

- Møte i distrikt 4, Nordhordland fhs. 20.– 21.05.
- Informasjonskonferansen, Drammen. 26.– 28.05.
- Praktisk samling (IKV), Sogndal fhs. 31.5.– 3.6.
- Styremøte NF, Oslo. 14.– 15.06.
- Styremøte NF, Sanner Hotell, Gran. 26.– 27.09.
- Kurs for nye tillitsvalgte, Sanner Hotell, Gran. 27.09.
- Tillitsvalgtkonferanse, Sanner hotell, Gran . 28.– 29.09.
- Møte distrikt 6, Agder fhs. 04.– 06.10.
- Møte i distrikt 3, Fjordane fhs. 08.– 09.10.
- Møte i distrikt 7, ikke fastsatt
- Møte i distrikt 1, (Nordnorsk møte), Øytun fhs. 11.– 14.10.
- Møte i distrikt 2, («Trøndermøtet»), Torshus fhs. 18.– 20.10.
- Styremøte i NF, Oslo. 02.11.
- Årsmøte IF, Oslo. 03.11.
- Folkehogskolekonferansen, Oslo. November.
- Rektorforum, Oslo. 05.11.
- Styremøte i NF, Oslo. 06.–7.12.
- Møte i distrikt 5, Jæren fhs. 03.– 04.01. 11
- Rektormøte, Larvik. 17.–20.01.11
- Inspektormøte. 27.–28.01.11

PROSJEKT: Flerkulturell deltagelse i folkehøgskolen FdF

... en del av «Pedagogikk for de rike» (PfR) og kan videreføres som et hovedprosjekt i neste rammeavtale med Norad 2011–2014...

AV TERJE JOHANSEN

Hvordan kan vi gå fra en mer eller mindre monokultur til det flerkulturelle i norsk folkehøgskole? Hvem kan vi samarbeide med for å komme i kontakt med og utvikle nye konsepter for flerkulturell deltagelse på våre skoler? Ønsker vi å påta oss dette sosiale samfunnsansvar? Forekomsten av diskriminering erkjennes og

utfordres på våre skoler! Folkehøgskolene i våre naboland har kommet lenger enn oss i å tenke flerkulturell deltagelse ved sine skoler! I hvilken grad er vi oppmerksomme på skolens linjetilbud og markedsføringsmateriale med tanke på flerkulturell rekruttering? Bruker vi mangfoldstanken som en ressurs ved nyansettelsler også til pedagogiske stillinger? Internasjonalt utvalg ønsker å rette søkelyset på den flerkulturelle deltagelsen i norsk folkehøgskole. Til dette arbeidet har vi fått midler fra Folkehøgskolerådet.

IU vil i 2010;

- Kartlegge dagens ansatte og deltagere i norsk folkehøgskole. Hva finner vi når vi ser på deltagelsen ved våre skoler opp mot et tverrsnitt av 19–20 åringer bosatt i Norge. Hva er funnene i forhold til folkehøgskoleansatte?
- Tenke innovativt og se etter muligheter for økt flerkulturell deltagelse ved våre skoler sammen med pilotskoler og naturlige samarbeidspartnere.
- Legge til rette for erfaringssamlinger hvor vi ser på nåværende skoletilbud og hva vi allerede har av tilbud og det vi søker å utvikle.

I tider vi har ønsket en større andel jenter eller gutter ved skolene våre har vi sett på og justert fagtilbudet vårt som et virkemiddel. Kan det være at vi i denne sammenhengen også må tenke over hvilke fag vi tilbyr og hva ungdommer med minoritetsbakgrunn ønsker? Må vi se på hvordan vi legger til rette boforhold, mat, tur / reisevirksomhet og kostnader?

Målet for 2010 er at skolene, pedagogiske konsulenter, informasjonskontorene og eksterne samarbeidspartnere, etniske nordmenn, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samarbeider omkring disse spørsmålene. Det som er helt sikkert er at vi må forholde oss til disse utfordringene og mulighetene i fremtiden. Sammen kan vi forme det nye Norge!

Interesserte folkehøgskoler til pilotskoler?

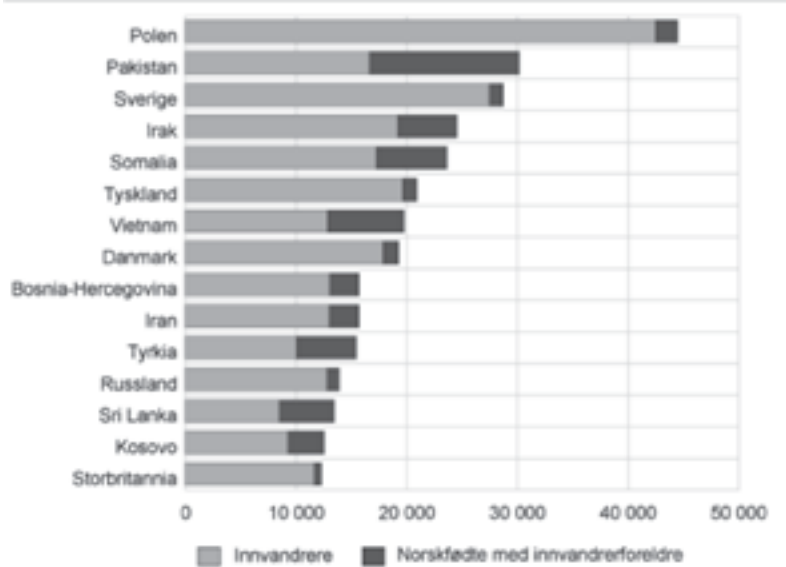
FAKTA STATISTISK SENTRALBYRÅ 01.01.09:

Statistisk sentralbyrå (SSB) har endret betegnelsene i innvandrerstatistikken. Førstegenerasjonsinnvandrere uten norsk bakgrunn er endret til *innvandrere*. Personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre er endret til *norskfødte med innvandrerforeldre*. Innvandrerbefolkningen er endret til innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

I dag er det *423 000 innvandrere* i Norge, og *86 000 personer* norskfødte med innvandrerforeldre. Til sammen utgjør disse to gruppene *10,6 prosent* av befolkningen. Disse to gruppene teller til sammen *508 200 personer*, og utgjør *10,6 prosent* av befolkningen i Norge. I tillegg bor det *230 000 personer* i Norge som har en norskfødt og en utenlandsfødt forelder.

Godt over halvparten av disse har en utenlandsfødt forelder fra Sverige, Danmark, Tyskland, Storbritannia eller USA. Det bor innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i *alle landets kommuner*. Oslo har den største andelen, med *152 000, 26 prosent* av befolkningen. Deretter følger Bergen (5 prosent) og Stavanger (4 prosent). Kun 5 prosent bor i Nord-Norge.

De 15 største innvandregruppene i Norge. 1. januar 2009. Absolutte tall

Vervekampanje i NF

Norsk Folkehøgskole har i dag 480 medlemmer (eks. pensjonister og støttemedlemmer). Medlemsveksten i 2009 var høyest blant det praktiske personalet og vi passerte 100 medlemmer våren 2009. Målsettingen i 2010 er å passere 500 medlemmer totalt og det

bør være mulig om vi tar et lite krafttak nå.

Alle som verver ett nytt medlem får en bokgave av en verdi på inntil kr. 300.-. Når medlemskapet er registrert og det kommer tydelig fram hvem som har vervet tar vi kontakt slik at du kan få den boken du ønsker. Den kan bli fin å ta med på påskeferie. For den som verver tre medlemmer eller mer vanker det en bokgave på tre bøker. Støtt opp om folkehøgskolefellesskapet og verv nye medlemmer til Norsk Folkehøgskolelag!

Du finner innmeldingsskjema på vår nettside www.folkehogskole.no/nf

Ny sangbok på trappene

Norsk Folkehøgskolelag, i samarbeid med Cappelen Damm Forlag, setter nå i gang arbeidet med å fornye sangboka med tanke på utgivelse i 2012. Folkehøgskolens sangbok er den nest eldste bok forlaget trykker så den er i tillegg til å være

viktig i folkehøgskolehverdagen også av kulturhistorisk verdi. Norsk Folkehøgskolelag bærer kostnadene med sangboknemndas arbeid med utviklingen av boka da vi mener sangen hører med i arbeidet i folkehøgskolen. Vi oppfordrer derfor alle skolene til å gjøre sangboka til en fast del av det elevene får med seg fra skoleåret.

Den nye sangboknemnda består av Åsmund Mjelva, Elverum folkehøgskole, Jonny Fosse, Jæren, Heidi Granlund, Toneheim og Kristian Killinggren, Follo folkehøgskole.

Forslag til nye sanger kan sendes til nf@folkehogskole.no

AV KNUT SIMBLE

Højskolerne bryder dødsspiralen

Ubberup Højskole. Foto: TV 2

Efter års nedgang vælger flere unge at gå på højskole. Fra 2008 til 2009 har seks procent flere valgt et højskolekursus på minimum 12 uger, så elevtallet nu er oppe på 3.441, skriver Morgenavisen Jyllands-Posten.

Tilstrømningen er større end de voksende ungdoms-årgange af 18-24-årige, som udgør størstedelen af højskoleeleverne, viser tal fra Undervisningsministeriet. Undervisningsminister Tina Nedergaard (V) mener, at fremgangen skyldes en lovændring fra 2006, som gav højskolerne lov til at udbyde kompetencegivende fag.

«Højskoleopholdet kan vise sig at være den nødvendige trædesten for, at man kan komme i gang med en uddannelse,» siger Tina Nedergaard til Jyllands-Posten.

Ikke i højskolernes ånd

Men ændringerne strider mod højskolernes ånd, mener Jørgen Carlsen, forstander på Thestrup Højskole.

«I det øjeblik du har eksamensfag, så vil enhver person prioritere dem, fordi man skal stå til regnskab for dem. Så er højskolen ikke længere det frie læringsrum, men en institution, der er præget af nøjagtig den samme tvangsbestemte pædagogik, som hersker i det øvrige uddannelsessystem,» siger Jørgen Carlsen til Jyllands-Posten.

Torsdag 4. mars TV2 nyhetene Danmark

Støtteannonser til Folkehøgskolen

AGDER FOLKEHØGSKOLE

4640 Søgne
Tlf.: 38 16 82 00 – Fax: 38 16 82 01
Rektor: Reidar Nilsen

ARBEIDERBEVEGELSENS FOLKEHØGSKOLE, RINGSÅKER

2390 Moelv
Tlf.: 62 35 73 70 – Fax.: 62 35 73 99
Rektor: Ola Bergum

BUSKERUD FOLKEHØGSKOLE

3322 Darbu
Tlf.: 31 90 96 90 – Fax.: 32 75 04 80
Rektor: Arild Mikkelsen

BØMLØ FOLKEHØGSKULE

5437 Finnås
Tlf.: 53 42 56 50 – Fax.: 53 42 56 51
Rektor: Magne Grøneng Flokenes

ELVERUM FOLKEHØGSKULE

2408 Elverum
Tlf.: 62 43 52 00 – Fax.: 62 43 52 01
Rektor: Åsmund Mjelva

FANA FOLKEHØGSKULE

5259 Hjeltestad-Bergen
Tlf.: 55 52 63 60 – Fax.: 55 52 63 61
Rektor: Dagfinn Eggen

FJORDANE FOLKEHØGSKULE

Boks 130, 6771 Nordfjordeid
Tlf.: 57 88 98 80 – Fax.: 57 86 16 30
Rektor: Arne Hagen

FOLLO FOLKEHØGSKOLE

1540 Vestby
Tlf.: 64 98 30 50 – Fax.: 64 98 30 60
Rektor: Sissel Onstad

FOSEN FOLKEHØGSKOLE

7100 Rissa
Tlf.: 73 85 85 85 – Fax.: 73 85 85 86
Rektor: Wiggo Sten Larsen

HALLINGDAL FOLKEHØGSKULE

3550 Gol
Tlf.: 32 07 96 70 – Fax.: 32 07 96 71
Rektor: Mildrid Nesheim

HARDANGER FOLKEHØGSKULE

5781 Lofthus
Tlf.: 53 67 14 00 – Fax.: 53 67 14 01
Rektor: Trond Instebo

IDRETTSSKOLEN – NUMEDAL FOLKEHØGSKOLE

3626 Rollag
Tlf.: 31 02 38 00 – Fax.: 31 02 38 19
Rektor: Solvi Pettersen

JÆREN FOLKEHØGSKULE

4352 Kleppe
Tlf.: 51 78 51 00 – Fax.: 51 78 85 01
Rektor: Dag Folkvord

KARMØY FOLKEHØGSKULE

4291 Kopervik
Tlf.: 52 84 61 60 – Fax.: 52 84 61 61
Rektor: Kjell Arne Medhaug

LOFOTEN FOLKEHØGSKOLE

8310 Kabelvåg
Tlf.: 76 06 98 80 – Fax.: 76 06 98 81
Rektor: Brynjar Tollefsen

MANGER FOLKEHØGSKULE

5936 Manger
Tlf.: 56 34 80 70 – Fax.: 56 34 80 71
Rektor: Geir Rydland

MØRE FOLKEHØGSKULE

6151 Ørsta
Tlf.: 70 04 19 99 – Fax.: 70 04 19 98
Rektor: Odd Arve Steinvåg

NAMDALS FOLKEHØGSKOLE

7870 Grong
Tlf.: 74 33 20 00 – Fax.: 74 33 18 99
Rektor: Bjørn Olav Nicolaisen

NANSENSKOLEN

2609 Lillehammer
Tlf.: 61 26 54 00 – Fax.: 61 26 54 40
Rektor: Dag Hareide

NORDISKA FOLKHØGSKOLAN

Box 683-SE-442 31 Kungälv, Sverige
Tlf.: 00 46 303 20 62 00 vx
Fax.: 00 46 303 648 31
Rektor: Beate Fasting

NORDMØRE FOLKEHØGSKULE

6650 Surnadal
Tlf.: 71 65 89 00 – Fax.: 71 65 89 19
Rektor: Kristian Lund Silseth

NORD-NORSK PENSJONISTKOLE

8920 Sømna
Tlf.: 75 02 92 80 – Fax.: 75 02 90 36
Rektor: Einar Jakobsen

NORSK SENTER FOR SENIORUTVIKLING

NORSK PENSJONISTKOLE
3159 Melsomvik
Tlf.: 33 33 55 00 – Fax.: 33 33 55 55
Rektor: Øyvind Brandt

PASVIK FOLKEHØGSKOLE

9925 Svanvik
Tlf.: 78 99 50 92 – Fax.: 78 99 51 25
Rektor: Åsmund Røst

PEDER MORSET FOLKEHØGSKOLE

7584 Selbustrand
Tlf.: 73 81 20 00 – Fax.: 73 81 20 70
Rektor: Ingegjerd Sverre Smeby

RINGEBU FOLKEHØGSKULE

2630 Ringebu
Tlf.: 61 28 43 60 – Fax.: 61 28 43 61
Rektor: Harald Midtsund

RINGERIKE FOLKEHØGSKOLE

3510 Hønefoss
Tlf.: 32 17 99 00 – Fax.: 32 17 99 09
Rektor: Einar Westheim

ROMERIKE FOLKEHØGSKOLE

2050 Jessheim
Tlf.: 63 97 09 10 – Fax.: 63 97 34 10
Rektor: Gry Husum

SELJORD FOLKEHØGSKULE

3840 Seljord
Tlf.: 35 05 80 40 – Fax.: 35 05 80 41
Rektor: Terje Heggernes

SKIRINGSSAL FOLKEHØYSKOLE

3232 Sandefjord
Tlf.: 33 42 17 90 – Fax.: 33 45 96 70
Rektor: Hallvard Smørgrav

SKJEJBERG FOLKEHØYSKOLE

1747 Skjeberg
Tlf.: 69 16 81 04 – Fax.: 69 16 87 82
Rektor: Charlotte Sørensen

SKOGN FOLKEHØGSKOLE

7620 Skogn
Tlf.: 74 08 57 20 – Fax.: 74 09 60 95
Rektor: Jan Kjetil Haugen

SOGDAL FOLKEHØGSKULE

Pb 174, 6851 Sogndal
Tlf.: 57 62 75 75 – Fax.: 57 62 75 70
Rektor: Mai-Evy Bakken

SOLBAKKEN FOLKEHØGSKOLE

2100 Skarnes
Tlf.: 62 96 70 70 – Fax.: 62 96 70 89
Rektor: Lasse Sandberg

SOLTUN FOLKEHØGSKOLE

9440 Evenskjer
Tlf.: 77 08 99 30 – Fax.: 77 08 99 40
Rektor: Gunnar Arne Eriksson

SUND FOLKEHØGSKOLE

7670 Inderøy
Tlf.: 74 12 49 00 – Fax.: 74 12 49 10
Rektor: Tore Haltli

SUNNHORDLAND FOLKEHØGSKULE

5455 Halsnøy Kloster
Tlf.: 53 47 01 10 – Fax.: 53 47 01 11
Rektor: Mona Økland

TONEHEIM FOLKEHØGSKOLE

2322 Ridabu
Tlf.: 62 54 05 00 – Fax.: 62 54 05 55
Rektor: Jon Krognæs

TOTEN FOLKEHØGSKOLE

2850 Lena
Tlf.: 61 14 27 00 – Fax.: 61 14 27 15
Rektor: Arne Opedal

TRONDARNES FRILYNTTE FOLKEHØGSKOLE

9404 Harstad
Tlf.: 77 04 00 77 – Fax.: 77 04 00 78
Rektor: Chris Buunk

TRØNDERTUN FOLKEHØGSKULE

7227 Gimse
Tlf.: 72 85 39 50 – Fax.: 72 85 39 51
Rektor: Ronald Nygård

VEFSN FOLKEHØGSKOLE

8665 Mosjøen
Tlf.: 75 17 24 11 – Fax.: 75 17 24 46
Rektor: Leif Klæboe

VESTOPPLAND FOLKEHØGSKULE

2760 Brandbu
Tlf.: 61 33 96 00 – Fax.: 61 33 96 01
Rektor: Ulf Ergo

VOSS FOLKEHØGSKULE

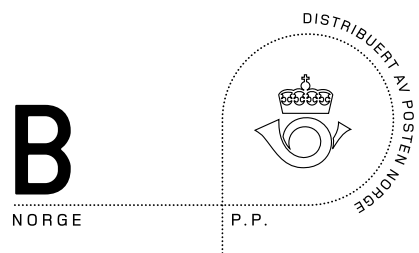
5700 Voss
Tlf.: 56 52 90 40 – Fax.: 56 52 90 41
Rektor: Hub Sprang

ÅL FOLKEHØYSKOLE OG KURSSENTER FOR DØVE

3570 Ål
Tlf.: 32 08 26 00 – TekstTlf.: 32 08 26 01
Fax.: 32 08 26 02
Rektor: Berglind Stefåsøddir

ÅSANE FOLKEHØGSKOLE

5109 Hylkje
Tlf.: 55 39 51 90 – Fax.: 55 39 51 99
Rektor: Bjørn Berentsen

B-BLAD

RETURADRESSE:
NORSK FOLKEHØGSKOLELAG
PB 420 SENTRUM
0103 OSLO

sakte, går det

Før i tida, då ein snakka meir om at enkelte delar av samfunnet var meir danna enn andre, vart desse heldige sendt i verda for å kome attende som meir nyttige menneske enn dei ubrukelege pattegrisane dei må ha vore, sidan samfunnet såg seg nøydd til å gjere dei til bortkomne søner og døtrer.

Eg er ikkje så glad i å reise. For å vere heilt ærlig kan eg ikkje fordra det. I mange år skreiv eg sirlige lister over alle desse tinga ein må ha med seg, streka under etter kvart som eg hadde funne dei fram, kryssa ut når dei var nedpakka. Billettar og andre reisedokument har vorte lagt ned i trygge innerlommer på baggar og sekkar, leita fram igjen og nok ein gong vorte pakka ned på veg til bussen, på bussen, på flyplassen, på hotellet og så bortetter.

Kvar gong eg har kome heim igjen har eg kunne konstatere at brorparten av tinga eg drog med meg ikkje kom til nytte og knapt nok vart tenkt på. På andre sida har eg ofte opplevd å kome heim att ikkje berre med alle desse gjenstandane, men òg med noko mindre handfast, men vel så viktig. Danningsreisa, *The Grand Tour*, som skulle gjere den unge overklassa kjend med den store kulturelle arven, hadde ikkje vore noko utan flaneringa, reisa innanfor reisa, den rolege og slentrande rørsla der det faktiske møtet med det ukjende hender.

Det er ei trøst i dette for oss som er dårlege på å reise. For vi som er så privilegerte av di vi tilfeldigvis er føydd i denne delen av verda, men som like fullt ikkje er utstyrt med uavgrensa midlar til å farte rundt i denne delen av verda saman med andre frå denne delen av verda som er like godt utstyrt som oss. Dei heldt seg vel mest til sine eigne, desse som var ute og reiste. Det treng vi ikkje gjere i dag, men det hender det vert slik likevel. Og dette burde vere den andre viktige delen av dannelsingsreisa. Ein skal ikkje berre sørgje for at ein let reisa innanfor reisa vere i sentrum, ein bør la seg trekkje inn i den vesle reisa innanfor den større, men ein bør la seg trekkje utover og forbi dei sosiale og kulturelle rammene ein reiser med.

For å flanere kan ein gjere kvar som helst. Om ein trur at ein må langt bort for å finne noko ukjend, går ein ikkje sakte nok.

KYRRE MATIAS GOKSØYR